

Gwada ta sabi da Markus

Slna Yuhwana mnda maga batem

Mat 3:1-12, Luk 3:1-18, Yuh 1:19-28

¹ Zlrafta Lfida Gwada ta ghəŋa Yesu Kristi Zwaŋa Lazglafta.

² Nda nza manda ya nda vinda ta ghəŋani ma deftera anabi Isaya kazlay:

I'i Lazglafta, wana yu ta tinlaghutá ghunaftá mndu ka kagha karaku, ŋa dza'a fadaghatá tvi.

³ Lwa tsa mndu ya ta snu lu ta hagaku ma mtak kazlay: Payanawa paya ta tvi ŋa Mgham ka lele'anata* kuni kə'a.

⁴ Mantsa tama, ka zlagaptá Yuhwana, mnda maga Batem ma mtak, ka'a mantsa: «Mbədanafwa mbəda ta nzakwa ghuni, ka magaghunafta lu ta batem, ka plighunista Lazglafta ta dmakuha ghuni,» ka'a.

⁵ Ka sli'aktá inda gwal ma luwa Ursalima, nduk nda inda hamata gwal ta hadika Zudiya, ka lagha slanaghatá Yuhwana. Ka maniginťá həŋ ta dmakuha taŋ, ka maganaftá Yuhwana ta batem ta həŋ ma imi ma ghwa ta hgu lu ka Zurdeŋ.

⁶ Tsa Yuhwana ya ná, gatá swida ŋalibwa ta kəl tsi ta vgha nda hbatá banava huta misti.† Hi'i nda zuduma mtak skwa zayni.

⁷ Wya kə'a ta mnay guli: «Mamu sana mndu ta sagha nda hula da, mal ŋani mbraku ka ŋa da, slaf

---

* **1:3** Ngha ta Isaya 40:3. † **1:6** Ngha ta 2 Mghamha 1:8.

a i'i dekddek dər ƚa ɓukwadata ka plaptá zu'a ɓaɓah ma səlanɪ wa.

⁸ I'i ná, magaghunaftá batem nda imi ƚa ɗa. Tsatsi, nda Sulkum nda ghuɓa dza'a magaghu-nafta tsi.»

Maganaftá batem ta Yesu ma imi

Mat 3:13–4:11, Luk 3:21-22, 4:1-13

⁹ Ma tsa fitik ya, ka sli'aftá Yesu ma luwa Nazaret ta hadika Galili ka lagha slanaghatá Yuhwana. Ka maganaftá Yuhwana ta batem ta Yesu ma ghwa Zurdeƚ.

¹⁰ Ta sabə Yesu ma imi manda kdaku ta maganaftá, ka nghadaftá tsi ta luwa, gi ka nghanɗá tsi ta gunatá luwa buwaƚ, ka saha Sulkum nda ghuɓa manda ghərbu' ta ghəƚani. ¹¹ Ka gi snaku lwa Lazglafta daga ta luwa kazlay: «Kagha zwaƚa ɗa ta ɗvu yu, ma hyahya ƚudufa ɗa,‡» ka'a.

Dzəghanɗa halaway ta Yesu ma mtak

¹² Tahula tsa, ka gi tiƚwaghatá Sulkum nda ghuɓa ta Yesu da mtak.

¹³ Ka zatá tsi ta fitik fwaɗ mbsak hada ta dzəghaydzəghay halaway. Ma tsa mtak ya, mataba nimitak ta nzakwa tsi, ta katay katay duhwalha Lazglafta.

Taƚtaƚa hgay Yesu ta duhwalhani

Mat 4:12-22, Luk 4:14-15, 5:1-11

¹⁴ Ma sana fitik, ka ksaghatá lu ta Yuhwana tsamta ma gamak,§ ka sli'aftá Yesu ka laghwi ta hadika Galili da mna Lfida Gwada Lazglafta.

---

‡ 1:11 Gray nda Zabura 2:7, Isaya 42:1. § 1:14 Ngha ta sura 6:17.

15 Ka'a ta mnay mantša: «Nda maga fitik, ndusa ga mghama Lazglafta, mbədanafwa nza-kwa ghuni, ka zlgħafta kuni ta Lfida Gwada,» ka'a.

16 Ta labə tsi nda ta wa drəfa Galili, ka nghanťa tsi ta i Simuŋ nda zwanamani Andre ta wda kadəŋa taŋ da drəf ŋa tuma klipi, kabga tuma klipi slna taŋ.

17 Ka Yesu nda həŋ mantša: «Saghawasa, mbaďwa mista da, dza'a naghunafna yu ka gwal hlaktá mnduha,» ka'a.

18 Gi sdak zlanavazla həŋ ta kadəŋa taŋ, ka laghu mistani.

19 Manda zadapta taŋ daw', ka lagha həŋ slanaghatá zwana Zebedi, i Yakubu nda zwanamani Yuhwana ta paya kadəŋa taŋ guli ma kwambalu.

20 Ka hgaftá tsi ta həŋ, «mbaďwa mista da,» ka'a. Ka gi sli'aftá tsahaya guli ka laghwi mistani, ka zlanavatá da taŋ Zebedi ma kwambalu kawadaga nda gwal ksanatá slna ta həŋ.

Ghzigijťa Yesu ta ghwadaka sulkum ma sana mndu

Luk 4:31-37

21 Tahula tsa, ka 6hadaghatá həŋ da luwa Kafarnahum. Na gi sagma sabat, ka lamə Yesu da həga tagha skwa la Yahuda, ka taghə tsi ta skwi ŋa mnduha ma tsa həga ya.

22 Ka ndərmim həŋ nda ndərmima ta tsa tagha skwani ya, kabga nda sgit ma tsa ŋani tagha skwi ya. Nza a manda ŋa gwal tagha zlahu Musa ŋa mnduha wa.

23 Ka gi zlagaptá sana mndu ksu ghwadaka sulkum mataba taŋ ta lami da tsa hɛga tagha skwa taŋ ya. Ka sli'aftá tsi nda lili, ka'a mantsa:

24 «Yesu zwaŋa la Nazaret, nu gwada gha nda aŋni, sagha ka da zada aŋni? Wya nda sna ŋni kazlay: Mndu nda ghuɓa daga da Lazglafta kagha kə'a na?» ka'a.

25 «Haf wa gha! Sabsa ma na mndu na,» ka Yesu dvanaghata.

26 Lagha tsa ghwadaka sulkuma ya ka ghudzanaftá tsa mndu ya katakata, ka lilatá tsi, ka saghu tsi mida.

27 Ka tsutá ŋudufa mnduha demdem ma tsa vli ya, ha ka dadawu hɛŋ mataba taŋ, ka hɛŋ mantsa: «Nu mndɛrga nana ma skwi? Aa! lfiɗa skwi ta zlagaptá mndɛrga nana! Na dvanaghatani ta dɛr halaway tsi ná, ta snanasna hɛŋ,» ka hɛŋ.

28 Ka tutá gwada ta ghɛŋa Yesu wɗiɗ ta hadika Galili.

Mbanafta Yesu ta midza Simuŋ

Mat 8:14-17, Luk 4:38-41

29 Tahula sli'agabta taŋ ma tsa hɛga tagha skwa la Yahuda ya, ka gwaghatá hɛŋ ta vgha nda i Yakubu nda Yuhwana da i Simuŋ nda Andre.

30 Tata lamə nda la hɛŋ da hɛga, ka gi mnə lu ŋa Yesu ta gwada ta midza Simuŋ ta hani ta ɓasa ŋudidar.

31 Ka gavadaghatá Yesu tavatani ka ŋanata ta dzvu, ka sli'anafta. Na tsa gi sli'anaftani ya, gi kwandlaŋ mbatani tsa. Ka sli'aftá tsa marakw ya maganata skwa zay ta hɛŋ.

Mbambanafta Yesu ta gwal kul dughwanaku

Luk 4:42-44

³² Tahula dadata fitik baɗu va tsaya, ka hladaghatá lu ta inda gwal kul dughwanaku da Yesu, kulam nda gwal ta tsuta ka halaway tani.

³³ Ka tskavatá inda mnduha ma luwa ηərɓisl ta watgha tsa hɛga ya.

³⁴ Ka mbambanaftá Yesu ta ndəghata mnduha ma ɗanwaha taη kavghakavgha, ghazligiηha ta ndəghata duhwalha halaway guli ma mnduha. Vlaη a ta tvi ta tsa duhwalha halaway ya ηa gwada guli wu, kabga nda sna hahəη guli ta nzakwa Yesu.

Sli'apta Yesu ma luwa Kafarnahum

³⁵ Na tsadakwa vli ta tsughbura sərɗək, ka sli'aftá Yesu, ka laghwi da mtak. Ka ndəbu tsi ta dzvu hada.

³⁶ Ka sli'aftá i Simuη nda sanlaha ma mnduha ka laghwi da naghay.

³⁷ Ka naghə həη, ka slaftá həη tida. «Ta paha kagha inda mnduha,» ka həη nda tsi.

³⁸ «Mbadma da sana vliha ndusa ndusa, ka dza'a yu mnananɗá gwada Lazglafta ta tsahaya guli, kabga tsaya kəl yu ka sagha,» ka'a nda həη.

³⁹ Ka laghu tsi da mna gwada Lazglafta ma həgaha tagha skwa la Yahuda ta inda hadika Galili, ghazligiηha ta duhwalha halaway ma mnduha.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda rɗa mndu tida

Mat 8:1-4, Luk 5:12-16

⁴⁰ Ma sana fitik, ka lagha sana mndu nda rɗa mndu tida tsəlɓata ta kəma Yesu. Ka'a mantsa: «Nda zɗakatahuda gha, laviηlava ka ta mbidifta,» ka'a.

⁴¹ Ka ksaṅtá tsi ta Yesu ka hidahida. Ka kapaṅtá tsi ta dzvani ka ksaṅta. «Ta kumay yu, mbafmba gha,» ka'a nda tsi.

⁴² Gi hadahada, hlets mbatani tsa, kləwəð vghani.

⁴³ «La tama,» ka Yesu vrinṅta.

⁴⁴ Ka'a nda tsi guli mantsa: «Yahayaha ka da walaṅta mnananṅtá mndu, ka dza'a ka da marananṅtá vgha gha ta mnda dra skwi ṅa Lazglafta. Ka plata ka ta ghəṅ manda ya vindaf Musa, ṅa maranṅtá ghuḅatá kagha, ka da grafta mnduha ta mbatá kagha,* » ka'a.

⁴⁵ Ama ka sli'aftá tsatsi, ka laghwí tay ma luwa, ka tutá tsi wdid. Kabga tsa, ka pyaftá tsa gwada ya ta Yesu ka lamə da luwa banluwa. Ama ka nzaghutá tsi ta wa mazawa. Kulam nda tsa, ka sli'adaghatá mnduha dər ndiga ndiga da slanaghata hada.

2

Mbanafṅa Yesu ta sana mndu nda rwa səlani

Mat 9:1-8, Luk 5:17-26

¹ Tsəkw fitik tahula tsa, ka sli'aftá Yesu ka vradaghata da luwa Kafarnahum. Manda snaṅta lu kazlay: Vragaghavra Yesu dzagha kə'a,

² ka sli'adaghatá mnduha ṅərḅisl ndagha-ganaptá vli nduk ta daḅitgha, hað vli ṅa nzaku wu, ta mna Lfidá Gwada Yesu ṅa taṅ.

³ Ka tsukwadanaghatá mnduha fwað mataba mnduha ta sli'adaghata da tsi ta sana mndu nda rwa səlani.

---

* **1:44** Ngha ta Zlahu 14:2-32.

⁴ Zbay tan ta tvi ŋa ɓhanavatá Yesu ná, trid mutsaf a hən wa. Ka ŋladaftá hən ta ghəŋa tsa dzuguvi nzamə Yesu mida ya. Ka gunaptá hən ta ghəŋani, ka hbaftá hən ta tsa mndu ya ta tsa skwa hanani ya ka fadatá hən nda ta tsa ghurum ya.

⁵ Nghanata Yesu ta tsa zlghay nda ŋudufa tan ya ná, «nda pla dmakwa gha sagəŋ,» ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya. ⁶ Ta nzaku sanlaha ma gwal tagha zlahu Musa ŋa mnduha ma tsa vli ya, ka hən ma ghəŋa tan mantsa:

⁷ «Nu ta kəl na mndu na ka kwarakwara mandana na! Wa ta laviŋtá* pla dmakwa mndu ta ghəŋa Lazglafta turtukwani na?» ka hən.

⁸ Snaŋta Yesu ta tsa skwi ta mnə hən ma ghəŋa tan ya nda ma sulkuma vghani, ka'a nda hən mantsa: «Nu ta kəl kuni ka ndanu mandana na?»

⁹ Ta grə kuni ná, mal blakwa mnay ŋa na mndu nda rwa səlani na kazlay: Nda pla dmakwa gha kə'a re, ari mal blakwa mnay ŋani kazlay: Sli'afslí'a, kla ta skwa hana gha ka sli'a ka kə'a na?

¹⁰ Ndana tama, kada snaŋta kuni kazlay: Mamu Zwaŋa mndu nda mbrakwa plinťá dmakwa mndu ta ghəŋa hadik kə'a ná, wya tsi:

¹¹ Ka i'i ta mnaghata gra wa, «Sli'afslí'a, kla ta skwa hana gha, la dzagha gha,» ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya.

¹² Gi brahwat kə'a sli'afta, zləŋal klaftá skwa hanani, ka sabə tsi nzərem ta nghay inda mnduha. Ka ndərmim hən nda ndərmima, ka zləzlvu hən ta Lazglafta. Ka hən mantsa: «Ka yawu ka yawu, ta maga a skwi manda na wu,» ka hən.

---

* **2:7** Gray nda Zlahu 24:16, Ngha ta Zabura 103:3, Isaya 43:25.

Hgafta Yesu ta Levi mnda tska dzumna

Mat 9:9-13, Luk 5:27-32

¹³ Tahula tsa ka sli'aftá Yesu ka vrəglaghata nda ta wa drəfa Galili. Ka sli'adaghatá mnduha ddivis slanaghata hada, ka taghə tsi ta skwi ŋa taŋ.

¹⁴ Tata gra mbađa Yesu, ka nghantá tsi ta Levi mnda tska dzumna, ta nzakway ka zwanja Alfe, ta nzaku ta watgha həga ksa slnani. «Mbađa mista da,» ka'a nda tsi. Ka sli'afta Levi ka laghwi mistani.

Za skwa zay ma həga ga Levi

¹⁵ Tahula tsa, ka tskavatá i Yesu nda duhwalhani kawadaga nda gwal tska dzumna, nda sanlaha ma ghwadaka mnduha, kabga nda ndəgha mndərga tsa mnduha ya ta dza'a mistani tazlay. Ka tskavatá həŋ ka za skwi ma həga ga Levi.†

¹⁶ Kə'a, ká gwal tagha zlahá Musa ŋa mnduha ta nzakway mataba la Farisa ná, ta za skwi Yesu kawadaga nda gwal tska dzumna nda sanlaha ma tsa ghwadaka mnduha‡ ya. Ka həŋ nda duhwalha Yesu mantsa: «Kabgawu ta kəl Mghama ghuni ka za skwi kawadaga nda na mnduha na 6a?» ka həŋ.

¹⁷ Slrew, lamla tsa gwada ya da sləmənja Yesu. Ka'a mantsa: «Gwal kul dughwanaku yeya ta psa duhtur, psa a gwal dughwana wa. Sagha da psa gwal dmaku i'i, sagha a yu da psa gwal ta mnay kazlay: Tudukwa aŋni kə'a wa,» ka'a nda həŋ.

Gwada Yesu ta ghəŋa suma

Mat 9:14-17, Luk 5:33-39

¹⁸ Tata suma i duhwalha Yuhwana nda la Farisa ma sana fitik guli, ka sli'aktá mnduha dawantá da

† **2:15** Ngha ta Lukwa 5:29. ‡ **2:16** Ngha ta Lukwa 15:1-2.

Yesu. Ka həŋ mantsa: «Ya wya ta suma i duhwalha Yuhwana nda la Farisa ní, kabgawu ta kwal ɲa gha ma duhwalha suma ka na?» ka həŋ nda tsi.

¹⁹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ka ta kawadaga graha zwaŋa midzi nda tsa zwaŋa midzi ya katsi ná, ta sumay həŋ ta suma ra? Ka ta kawadaga həŋ katsi ná, hađ həŋ ta suma wa.

²⁰ Dza'a saghasa fitik, ɲa klaghutá zwaŋa midzi. Bađu tsaya tama, dza'a sumay həŋ ta suma.

²¹ Mantsa guli, hađ lu ta tsaktá lfída gərzan, ka tsamtá halata lgut nda tsi wa. Ka mantsa tsi katsi ná, dza'a kđiŋkda tsa lfída gərzan ya ta mđukiŋtá tsa halata lgut ya.

²² Hađ lu ta dīhamtá ima inabi ta ka nuni ma halata zliba huta guli wa, ba ma lfíđani ta dīhamta lu. Kabga tawaftani dza'azlay ná, dza'a zlukiginzlukwa ta tsa halata huta ya, ɲa tiŋtani. Ɔa nzakwani lpay lu ma ya, lpay lu ma ya,» ka'a.

Yesu mgham ta ghəŋa sabat

Mat 12:1-8, Luk 6:1-5

²³ Bađu sana sabat ta labla i Yesu nda duhwalhani ta tvi[§] ma vwaha nimaya, ka ɓala'atá tsa duhwalhani ya ta tsa nimaya ya.

²⁴ Ka la Farisa nda Yesu mantsa: «Ngha ɓa gra ta skwi, kabgawu ta kəl duhwalha gha ka maga skwi pyaf lu ta magay bađu sabat* na?» ka həŋ.

²⁵ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta dzaŋaf a kuni ta skwi maga Dawuda[†] ma fitika kuzlanafta maya ta həŋ nda gwal kawadaga nda tsi tani ra?

---

§ 2:23 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 23:26. * 2:24 Ngha ta Sabi 34:21.

† 2:25 Ngha ta 1 Samuyel 21:2-7.

²⁶ Ma fitika nzakwa Abiyatar ka mali ta ghəŋa inda gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ná, ka lamə tsi da həga Lazglafta, ka zutá skwa zay ya fana lu ta Lazglafta pđar tsi ta skwi ŋa zaŋta, tsatsanafha guli ta gwal kawadaga nda tsi. Tsa skwa zay‡ ya ná, had hamata mndu ta zay wa, ba tsa gwal ta dra skwi yeya kwenkwenj ta zay, ama ka zutá Dawuda tsatsanafha ta grahani guli,» ka'a.

²⁷ Ka Yesu nda həŋ guli mantša: «Kabga ŋa kata mndu fata lu ta sabat, fa a lu ta mndu ŋa sabat wa.

²⁸ Tsaya kəl Zwaŋa mndu ka nzaku ka mgham ta ghəŋa sabat,» ka'a.

3

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda mta dzvani Mat 12:9-14, Luk 6:6-11

¹ Mbadaka Yesu ka ləglami da həga tagha skwa la Yahuda, ka slaftá tsi ta sana mndu nda mta dzvani ta nzaku hada.

² Ka dza'a mbanafər mbanaf a tsi ta na mndu na badu sabat, ká mnduha nzata ka ngha Yesu tiritiri, kabga ŋa mutsaftá rutsak tida.

³ «Sli'afslí'a gra, ka sagha ka sladata ta kəma mnduha,» ka Yesu nda tsa mndu nda mta dzvani ya.

⁴ Ka'a nda həŋ tama mantša: «Nu skwi nda ra ŋa magay badu sabat na? Maga skwi đina re, ari maga ghwadaka skwi a na? Mbanaftá mndu skwi ta raku re, ari dzatá mnda a skwi ta raku?» ka'a nda həŋ. Tsitsrid, ka həŋ nzata.

---

‡ 2:26 Ngha ta 1 Samuyel 21:2-7, 2 Samuyel 15:35 nda Zlahu 24:9.

⁵ Ka kuzlanaftá tsi ta Yesu ta ɲuduf manda waf-tani ta hən, kabga tsa tənja ta ghənja tan ya. Huf safi ta ɲudufa Yesu, «tdapta da ta dzva gha gra,» ka'a nda tsa mndu nda mta dzvani ya. Ka tdapta tsi ta dzvani, gi kundliɲ mbatani tsa.

⁶ Ka gazlagabtá la Farisa dzibil, gi ka laghwi hən dZRəku kawadaga nda mnduha mghama Hiridus * ɲa zba tva dzatá Yesu.

Sli'adaghata mnduha slanaghatá Yesu ta wa drəf

⁷ Ka sli'aptá i Yesu nda duhwalhani mataba tan, ka laghwi ta wa drəfa Galili. Snaɲta mnduha ta tsa skwi ta magə Yesu ya, ka sli'akta hən daga ta hadika Galili, nda ya ma Zudiya,

⁸ nda pɔakwa gwal ta hadika Ursalima, nda gwal ta hadika Idume, nda gwal ta ɓla ghwa Zurdeɲ, nda gwal ta waftá luwa Tir nda Siduɲ tani.

⁹ Ka mnanatá Yesu ta duhwalhani ɲa payanató kwambalu, kabga yaha mnduha da ɓisla i'i kə'a,

¹⁰ kabga nda ndəgha mnduha mbambanaf tsi, kəl inda gwal dənwa ka sli'adaghata.

¹¹ Ghur ka gwal kasaf ghwadaka sulkum ta hən ngha Yesu guli ná, ka sli'adaghatá hən da tsələu ma ghuvani ka wahu. «Kagha Zwanja Lazglafta!» ka hən nda tsi.

¹² Ka davanaghatá Yesu ta hən ka ɲdənɔda. «Ma mnan kuni ta i'i» ka'a nda hən.

*Dagabta Yesu ta duhwalhani ghwanpɔa his
Mat 10:1-4, Luk 6:12-16*

---

* **3:6** Hiridus Anɲtipas.

13 Tahula tsa, ka sli'aftá Yesu ka laghwi ta kudunur. Ka haga'atá tsi ta gwal kumanj tsi, ka sli'adaghatá hən slanaghata.

14 Ka daga'atá tsi ta gwal ghwanjpdə his ɲa nzaku tavatani, ɲa ghunayni guli ta hən mna Ggwada Lazglafta.

15 Vlanjha ta mbrakwa ghazliginjta duhwalha halaway ma mnduha ta hən.

16 Wya hga tsa gwal ghwanjpdə his dagab tsi ya: Simunj tsanaf tsi ta hgani ka Piyer†,

17 nda i Yakubu nda zwanjamaɲi Yuhwana ta nza-kway ka zwana Zebedi, Bwarneges kə'a tsanaftá hga tanj, manda mnay kazlay: Zwana ɲəzla luwa‡ kə'a ya,

18 nda Andre, Filip, Bartelemi, Mata, Tuma, Yakubu zwanja Alfe, Tade, Simunj mnda la Kananit,

19 nda Zudas Iskaryut. Tsa Zudas ya ta skwaptá Yesu.

Rzanaftá Sulkum nda ghuɔa

20 Tahula tsa, ka sli'aftá hən ka laghwi dzagha. Ka sli'igəldaghatá mnduha dlvivis slanaghatá hən, ha ka trapta i Yesu nda duhwalhani ta mutsaftá fitik ɲa zanjta skwa zay.

21 Snanja la tanj ma Yesu ta skwi ta mnə lu kazlay: Nda hwaɔa ghunislakani kə'a ya, ka sagha hən da klay.

Zlghawa Yesu ta ghəɲa razay ta razu lu *Mat 12:22-32, Luk 11:14-23, 12:10*

---

† **3:16** Piyer: Manda mnay kazlay: Pala kə'a ya. Gray nda Mata 16:16-18, Yuhwana 1:42. ‡ **3:17** Gray nda Lukwa 9:54.

²² Ka gwal tagha zlaha Musa ŋa mnduha ta sli'akta ma luwa Ursalima ta mnay guli mantša: «Nda ksa na mndu na da Belzebul[§], kabga nda mbrakwa halaway ta ghazligiŋta tsi ta duhwalha halaway ma mnduha,» ka həŋ.

²³ Ka hagaftá Yesu ta həŋ ka mnay ŋa taŋ nda mahdihi. Ka'a nda həŋ mantša: «Waka halaway dza'a ghzligiŋtá halaway na?

²⁴ Ka tavaptá luwa turtuk ná, dza'a nzakway tsa luwa ya tɔfukwa ra?

²⁵ Ka dgavapdga həga mndu his ná, ta dza'a nzəglanza tsa həga ya ra?

²⁶ Ka kuranavatá ghəŋani halaway katsi ná, nda dga his nda tsa tama, sladglata a nda tsa tama guli wu, kɔavakta ŋani tsa.

²⁷ Ka ta habaf a mndu ta mndu nda mbra wu katsi ná, laviŋta a ta lami da həga ga taŋ ka hlugudunustá huzlani wa.

²⁸ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Inda dmakuha dza'a magata mnduha, dza'a plinispla Lazglafta ta həŋ nda inda rarazuha dza'a həŋ rarazay tani.

²⁹ Ama inda mndu dza'a razanaftá Sulkum nda ghuɔa, plinista a lu ta dmakwani dekdək wa. Dza'a nzakway dmakwani ta ghəŋani ŋa kɔkedzen,» ka'a nda həŋ,

³⁰ kabga «nda ghwaɔaka sulkum ma vghani,» ka həŋ ta mnay ta Yesu, kəl Yesu ka mna tsa gwaɔa ya ŋa taŋ.

*I wa vərɔa zwanamani ma Yesu?
Mat 12:46-50, Luk 8:19-21*

---

§ 3:22 Ngha ta Mata 10:25.

³¹ Tahula tsa, ka ḅhadaghatá i mani nda zwanamani ma Yesu, ka sladaghuta ma bli. Ka ghunadamtá hən ta mndu da həga ḅa hgagaptá Yesu.

³² Tizlik tskatá mnduha tavata Yesu ta lagha lu da mnay ḅani kazlay: Wa'a i ma gha nda zwanama gha ta hga kagha ma bli kə'a.

³³ «I wa ma ḅa nda zwanama ḅa na?» ka'a zlgħaftá wani.

³⁴ Ka nghadaptá tsi ka tsa mnduha ta nzaku ta wanafta ya, ka'a mantsa: «Wana i ma ḅa nda zwanama ḅa,

³⁵ kabga inda mndu ta maga skwi manda ya ta kumə Lazglafta, tsaya zwanama ḅa, tsaya mukuma ḅa, tsaya ma ḅa,» ka'a.

4

Mahdihdi nda mnda wutsa hulfa

Mat 13:1-9, Luk 8:4-8

¹ Ma sana fitik, ka nzəglatá Yesu ka tagha skwi ḅa mnduha ta wa drəfa Galili. Ka tskadaghatá mnduha ta vgha ḅərḅisl tavatani, kəl tsi ka laghwi nzagapta ma kwambalu ta wa tsa drəf ya, ta nzatá inda tsa mnduha ya rpa' ta wani.

² Ka taghə tsi ta ndəghata skwi ḅa taḅ nda mahdihdi. Wya ka'a nda hən ma tsa tagha skwani ya:

³ «Snawa ka mnaghunata yu ḅa! Mbadaka sana mndu ka sli'aftá ka laghwi da wutsa hulfa ma vwahani.

⁴ Tata wutsaywutsay mantsa, ka rkatá sanlaha ta tvi ka sli'adaghatá ḅyakha da ḅaguta.

⁵ Ka rkatá sanlaha ta kluluh ma vli kul slaghutá hadik, ka gi ḅyaftá tsi misimmisim kabga sira a hadik ta ghəḅani wa.

⁶ Na safa fitik dzafita tida, ka zlg hutá tsi həw ka ghwaluta, kabga slaghu a slrəŋ mistani wa.

⁷ Ma teki sanlaha, ka glanaghatá teki ka raghwanata pghaf a ta ghəŋ wa.

⁸ Ta gənək sanlaha, ka đayafta tsahaya, ka galafta, ka pghaftá ghəŋ ka zwan dze'dze'. Midída ghəŋa sanlaha, selesa ghəŋa sanlaha, bərzləzla ghəŋa sanlaha.

⁹ Mndu nda sləmənə snay, ka sna tsi,» ka'a nda həŋ.

Kabgawu ta kəl Yesu ka gwada nda mahdihdi na?

Mat 13:10-17, Luk 8:9-10

¹⁰ Manda dgaghuta i Yesu nda duhwalhani kawadaga nda sanlaha ma mnduha ta vgha, ka đawanťa həŋ ta ghəŋa tsa mahdihdi ya da tsi.

¹¹ «Kaghuni, vlaghunavla lu ta snaťa đifa ta gwada ta ghəŋa ga mghama Lazglafta, ama ŋa sanlaha ná, ba nda mahdihdi dza'a mnananťa lu ta həŋ,

¹² kabga ŋa nghay tan, nghanťa a həŋ wa. Ŋa snay tan, snaťa a həŋ dekdek wa. Ka má nda sna həŋ katsi ná, má dza'a mbəđakmbəđa həŋ ta vgha da Lazglafta ŋa plinistani ta dmakuha tan*,» ka'a nda həŋ.

Klatá ghəŋa tsa mahdihdi ya

Mat 13:18-23, Luk 8:11-15

¹³ Tahula tsa, ka'a nda həŋ guli mantša: «Sna a kuni ta tsa mahdihdi ya ra? Ka sna a kuni ta tsaya wu katsi ná, wa ka kuni dza'a snaťa inda mahdihdi tama?

* **4:12** Ngha ta Isaya 6:9, 10.

14 Tsa hulfa ta wutsə tsa mndu mnə yu ya ná, gwada Lazglafta ya ta wutsə tsi.

15 Sanlaha ma mnduha ná, manda tvi rkaf hulfa tida nzakwa taŋ. Na gi snaŋta taŋ ta gwada Lazglafta ma ŋudufa taŋ, ndadaghata halaway hlugudunustá hən, manda dagay ta daguta dyak ta hulfa ta tvi.

16 Sanlaha ma mnduha guli ná, manda kluluh wutsaf lu ta hulfa tida hən. Ka snaŋsna hən ta gwada Lazglafta gi misimmisim ka hən ta tsu'af ta nda rfu,

17 ama had hən ta zlaŋtá vli ŋa dzugwamta tsa gwada ya ta slrən ma ŋudufa taŋ wa. Ka grungra ghuya danwa nda giri ta hən kabga tsa gwada ya katsi, gi suwak zlanavata taŋ ta zlghay nda ŋudufa taŋ.

18 Sanlaha ma mnduha guli ná, manda vli ma teki rkam hulfa mida hən. Snaŋsna hən ta gwada Lazglafta

19 ama ta laghula hən da ndana nzaku ma ghəŋa hadik, nda ndana zba gadghəl, nda ndana sana skwiha ta hara'uwa iri. Mantsa tama, mbađa tsa skwiha ya ka raghwa tsa gwada ya, ka niŋtá hən ka ksubaŋ.

20 Sanlaha ma mnduha ná, manda hadik ka gənək hən. Ta snaŋsna hən ta gwada Lazglafta, ta zlghafzlgha hən nda ŋudufa taŋ, ta magay hən ta skwi ta kumə Lazglafta. Sanlaha ma tsa mnduha ya ná, ki'a ki'a magata hən, ka gratani magata sanlaha, Sanlaha ma mnduha guli ná, va ŋulum ŋulum magatá ŋa taŋ,» ka'a.

*Mahdihdi graf lu nda pitirila
Luk 8:16-18*

21 Ka Yesu nda hən guli: «Ta klafkla lu ta pitirla ɲa dzuɓamta ma tughuba ra? Ari ta klafkla a lu ɲa fiɲta mista ghzləɲ na? Ta klafta ɲa fafta ta vəl tskala† lu kasi'i ki'e.

22 Haɗ skwi nda ɗifa dza'a kwal kul sabi ta daɓi wa. Haɗ skwi kɗekkɗek dza'a kwal kul maravata banluwa guli wa.

23 Mndu nda sləmənɲa snay ka sna tsi,» ka'a.

24 Ka'a nda hən guli: «Daswa ka kuni nda skwi ta snanɲa kuni. Nda tsa daram ta kəl kuni ka gra skwi ya, nda tsi guli dza'a graghunafta Lazglafta ta ɲa ghuni, ɲa sgaghunaghatá ɲa ghuni guli.

25 Tsaya tama, mndu ta fata sləmənɲani ɗina ka sna gwada ná, dza'a sganaghasga Lazglafta ta snanɲani. Ama mndu ta ɗərzlaftá sləmənɲani ná, dza'a sganaghasga ta ɗərzlanaftha guli,» ka Yesu.

Hulfa ma haɗik graf lu nda ga mghama Lazglafta

26 Ka'a nda hən guli: «Ka gragra nda hulfa ta pghamta mndu da haɗik ya ga mghama Lazglafta.

27 Ɗər ta hanə ta hanani tsa mndu ya girvidik, ɗər ta vaghə ta nzakwani tsi gifitik, ta ɗyutá ɗyakwani, ka glakwani hulfa sna a kə'a ta magaku wa.

28 Haɗik ta ɗygingtá hulfa ɲa nzakwani ka kuzuɲ. Tahula tsa, ɲa pghaftani ta ghən ɲa ksayni ta zwanɲ.

29 Ka nda ndəha tsi vərzləɲ tama, nda maga fitik ɲa tsay, sagha fitika kla vɗu ɲa tsay‡ tsa,» ka'a.

Ga mghama Lazglafta graf lu nda hya kramasa Mat 13:31-32,34, Luk 13:18-19

† 4:21 Gray nda Mata 5:15 Lukwa 11:33. ‡ 4:29 Zuwel 4:13.

³⁰ Wya ka'a nda hən guli: «Ndaw dza'a gra mu ta ga mghama Lazglafta, nda wati ma skwi dza'a grafta mu?»

³¹ Tsa ga mghama Lazglafta ya ná, dza'a gray lu nda hya kramasa. Tsa hya kramasa ya ná, ndərzikw nzakwani mataba hulfaha ta ghəŋa hadik, ama ka sləgam sləga lu,

³² ta glafgla gdiz ka malaghutá hamata sluh-waha nidali. Ta pghay ta sləma dagala ha ka laviŋta dyaŋka ta baba həga taŋ tida,» ka'a.

³³ Nda ndəghata mndərga tsa mahdihdiha ya mnananŋa tsi ta gwada ta hən prək ka snanŋa taŋ.

³⁴ Inda ŋani ma gwada nda hən ná, ba nda mahdihdi. Ama nzata taŋ nda ghəŋa taŋ nda duhwalhani ya ná, tsislanaptani ta hən.

Ləbanata Yesu ta mativirau'
Mat 8:23-27, Luk 8:22-25

³⁵ Gahawu badu va tsa, «mbadma ta a 6lu a,» ka Yesu nda duhwalhani.

³⁶ Ka sli'afta hən ka zlanavatá tskata mnduha, ka lamə hən da tsa kwambalu nzamə Yesu mida ya ka laghwi, kawadaga nda sanlaha ma kwambalu guli mistani.

³⁷ Tata ndrə hən ma kwambalu, ka sli'afta mghama mativirau', ka kapatsa'uwaku imi ka lami ka kuma ndəghanafta kwambalu.

³⁸ Ta hanani Yesu ma mndəra kwambalu, nda fatá ghəŋani ta skwa fa ghəŋ. Ka sli'anaftá hən. «Mghama da! Ndana a kagha ta na zwađuta dza'a zwađuta mu na ra?» ka hən nda tsi.

³⁹ Sli'avatani mantsa, ka dvanaghatá tsi ta falak. «L6al6a ka nzata ka t6ekw!» ka'a nda drəf. Ka l6atá falak, ka nzatá vli t6ekw. ⁴⁰ Ka mbəđavatá tsi tvə

duhwalhani. Ka'a nda heṅ mantsa: «Nu ta kəl kuni ka zləṅ mandana na, kulam ndana, haḍ zlgḥay nda ṅuḍuf da kaghuni deḱdeḱ katək ra?» ka'a nda heṅ.

⁴¹ Ka ksaftá zləṅ ta heṅ katakata. «Wa va na ma mndu katək na? Nduk nda falak nda drəf tani ta snanata gwada!Š» ka heṅ.

5

Mbanafta Yesu ta mndu ksu halaway

Mat 8:28-34, Luk 8:26-39

¹ Manda laba taṅ ta tsa sana ɓla drəfa Galili ta haḍika Geraseni* ya,

² tata sabə nda sa Yesu ma kwambalu, ka gi ndadaghatá sana mndu ksu halaway, ta sabi mataba kuluha da guyay.

³ Mataba kuluha si ta nzakwa tsa mndu ya. Haḍ mndu ta laviṅtá ksafta ṅa habafta dər nda zida wu,

⁴ kabga si ta tsamtsa lu ma tsuhwal, habawuha lu ta dzvuhani nda zida, ama ta ratsiṅ ratsa tsatsi ta tsa zidaha ya, ta ɓaliṅ ɓala ta tsa tsuhwalha ya. Haḍ mndu ta laviṅtá zlahafta wa.

⁵ Inda fitik ta vaghə nda vagma, ta hanə nda hana ta wawaku mataba kuluha nda ya ta ghwa, ka lili ka kwaha vghani nda pala.

⁶ Na tsa Nghanṅani ta Yesu manda a ya ná, ka hwayaftá tsi ka lagha tsəlbata ta kəmani,

⁷ ka wahu nda lwi dagala. «Yesu Zwanṅa Lazglafta ta luwa: Nya mataba da nda kagha na? Ta ndəba dzvu yu da kagha nda həga Lazglafta, ma ghuyḍip ka ta daṅwa,» ka'a.

Š 4:41 Gray nda Zabura 65:8, 89:10, 107:23-32. * 5:1 Gray nda Mata 8:28.

⁸ Kəl tsi ka mna tsaya ná, kabga mnanamna Yesu kazlay: Ghwadaka sulkum! Sabsa ma na mndu na kə'a.

⁹ Ka dawantá tsi da tsi. «Wa hga gha na?» ka'a nda tsi. «Dəba'» hga da, kabga nda tska ŋni.

¹⁰ Kdəkəkək, ma ghzliŋnis ka ma luwa, ka'a ndi'ata ka ŋdanɔnda nda tsi.

¹¹ Tsaw ma tsa vli ya, mamu bra ghuvazuha† ta zbu ta skwa zay taŋ tavata ghwá.

¹² Ka tsa ghwadaka sulkum ya mantsa: «Kdəkəkək, ghuna ta aŋni da a ghuvazuha a, ka sli'amta ŋni da həŋ,» ka həŋ nda tsi.

¹³ «Lawala!» Ka'a nda həŋ. Ka sli'agaptá həŋ ka sli'amta da tsa ghuvazuha ya. Ka vazagatá tsa ghuvazuha ya ta vgha tavata tsa ghwá ya ka rkaghata da drəf. Ta magay mbsaka taŋ ta dəmbu' his ta zadamta ma tsa drəf ya.

¹⁴ Na tsa gwal si ta ngha tsa ghuvazuha ya, ka sli'afta həŋ nda hwaya ka laghu mnay ma luwa nduk tahula luwa. Ka sli'adaghatá mnduha da ngha tsa skwi ta maguta ya.

¹⁵ Manda sli'adaghata taŋ tavata Yesu, ka ng-hantá həŋ ta tsa mndu si sli'amə ghwadaka sulkumha dida ya ta nzakwani kwandlaŋ nda sudatá lgut ta vgha. Ka ghudzaku tsa mnduha ya da zləŋ.

¹⁶ Ka rusu tsa gwal si hada ya ta skwi ta maguta nda tsa mndu si ksu halaway ya, nda skwi ta maguta nda tsa ghuvazuha ya, ŋa taŋ.

¹⁷ Tahula tsa, «kdəkəkək, sli'apsli'a ma hadika ŋni,» ka həŋ nda Yesu.

† 5:11 Ngha ta Zlahu 11:7 nda Vrafta ta Zlahu 14:8.

18 Ta dza'a dza'a Yesu da kwambalu tama, «wya dzvu, ka la yu mista gha,» ka tsa mndu si ksu halaway ya nda tsi.

19 Ama ka Yesu nda tsi mantsa: «La dzagha gha, ka dza'a ka slanaghatá la ga ghuni. Ka rusanafita ka ta inda skwi maga gha Mgham Lazglafta, nda ya kə'a tawatá hidahidá ta kagha,» ka'a.

20 Ka sli'afta tsi ka laghwi da manay ma kuraghuta hadika Dekapwalus ta inda skwi magana Yesu. Ka ndərmim inda taŋ nda ndərmima.

Mbatá sana marakw ta paghaku, nda vramta hafu ma makwa Zayrus

Mat 9:18-26, Luk 8:40-56

21 Manda vradaghata Yesu nda kwambalu ka lagha ta sana 6la drəf, ka sli'adaghatá mnduha ŋərbisl slanaghatata hada. Ta sladu Yesu ta wa tsa drəf ya.

22 Ka lagha sana mndu tekwa mataba maliha ma həga tagha skwa la Yahuda slanaghatata. Zayrus hga tsa mndu ya. Na gi nghanṭani ta Yesu, ka gi zləmbatá tsi ma ghuvani.

23 Ka ŋavatá tsi ka ndəba dzvu da tsi, ka'a mantsa: «Wa a makwa da ta kala ghəŋ ta dza'a mtaku. Kdəkkdək, sawi ksəŋta nda dzvu ka mbafta tsi, ka nzakwa tsi nda hafu,» ka'a nda tsi.

24 Ka sli'aftá Yesu ka dza'a kawadaga nda tsi. Mbada mnduha ka sli'i rutututa mistani, ka bislay.

25 Mamu sana marakw mataba taŋ ta maga vaku ghwanpəfə his ta paghaku.

26 Ghuyghuya tsa marakw ya ta dāŋwa katakata ta dza'a da takay da duhturha. Zadiŋzadā ta inda

skwihani demdem, nduk nda tsa, had lavaghwani wu, tata sgaku nda sga tsa danwani ya.

²⁷ Na snaŋta tsa marakw ya ka lu ta gwada ta Yesu, ka kdikadamta tsi mataba mnduha, ka lagha ksaŋta lguta Yesu nda ga mahulhul,

²⁸ kabga wya ka'a ma ghəŋani: «Tsa ksaŋ yu ta dər lgutani tada ná, dza'a mbaku yu,» ka'a.

²⁹ Na tsa gi ksaŋtani ya, gi tərsiu' ləbata tsa paghakwani ya tsa. Ta snu tsi ma vghani ná, wdər nda mba.

³⁰ Gi ta snə Yesu ma ŋani ma vgha guli ná, mamu mbraku ta savaghuta. Ka sladata tsi, ka mbədavata mataba tskata mnduha. Ka'a mantsa: «Wa na mndu ta ksaŋta lgutha da na na?» ka'a.

³¹ Ka duhwalhani nda tsi mantsa: «Nda ngha ka ta tskata mnduha ta bisla kagha ná, wa ta ksihata na» ka ka? ka həŋ nda tsi.

³² Ka nanaghaku tsi ka zba tsa mndu ta ksaŋta ya.

³³ Na tsa marakw ya, ka ghudzaku da zləŋ, kabga nda sna ta skwi maga tsi. Ka zləmbatá tsi ma ghuva Yesu, ka mnananta kahwathwata.

³⁴ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Nda mba ka makwa da, kabga zlghafta gha ta i'i nda ŋudufa gha. La nda vgha ta zdaku, ka nzata ka kwandəlan,» ka'a.

³⁵ Tata gwada Yesu, ka sagha gwal ga Zayrus da mnay ŋa Zayrus kazlay: Kdakwa tsa makwa gha ya tsa, ŋa danwazlgelta gha ŋaw ta mgham na? ka həŋ.

³⁶ Klaf a Yesu ta tsa gwada taŋ ya ka gwada wa. «Ma zləŋ ka, fafta kagha ta ghəŋa gha ta i'i kwenkwen ŋa gha,» ka'a nda Zayrus.

³⁷ Ka sli'afatá tsi ka dza'a. Ka pyanatá tsi ta

mnduha ta dza'a mistani, ka hgana'atá tsi ta i Piyer nda Yakubu nda Yuhwana zwanjamani ma Yakubu na dza'a mistani.

³⁸ Ka bhadaghatá hən da tsa Zayrus mali ma həga tagha skwa la Yahuda ya. Ka slanaghatá Yesu ta mnduha ta kitsiwiraku, ta wawahaku, ta dzadza lubaluba.

³⁹ Ka lamə tsi da həga. «Kabgawu ta kəl kuni ka hlawi, ta kəl kuni ka taw? Ya wana ta mta a zwanj wu, hani ta hani tsi,» ka'a nda hən.

⁴⁰ Ka ghubasu hən ta Yesu. Lagha Yesu ka ghzlagaptá inda mndu ma həga. Ka hgana'atá tsi ta i dani nda mani ma tsa zwanj ya, nda tsa gwal lagha hən kawadaga ya, ka lamə hən da tsa dzuguvi nda zwanj mida ya.

⁴¹ Ka nanatá tsi ta dzvu, ka'a mantsa: «Talitakum,» ka'a. Manda mnay kazlay: Makwa da, sli'afslia, i'i ya ta gwada nda kagha ka'a ya.

⁴² Gi hləbəts ka tsa makwa ya sli'afta ka gi mbada. A', ghwanjpdə his ima tsa makwa ya. Ka nzata hən ndandrakawa ka ndərmimay.

⁴³ Mbadaka Yesu ka zlahanaghatá hən ka ndannda kazlay: Yahayaha kuni da mnay dər na wa tsi, ka'a. Ka'a nda hən guli mantsa: «Vlanjwa skwa zay ta na makwa na,» ka'a.

6

*Kwalaghuta gwal ma Nazaret ta zlgħaftá Yesu
Mat 13:53-58, Luk 4:16-30*

¹ Ka sli'aftá Yesu ka zlanjta tsa vli ya ka laghu da luwa ta glakwani.* Ka laghu duhwalhani mistani.

---

* **6:1** Ngha ta Mata 13:54.

² Bađu sabat, ka lamə Yesu da tagha skwi ɲa mnduha ma həga tagha skwa la Yahuda. Káka nda ndəghata mnduha hada ta sna tsa skwi ta taghə tsi ya. Ka ndərmim həɲ nda ndərmima: «Wa ta taghanaftá mndərga nana ma skwi? Wa ta vlanťá mndərga nana ma dífil ta kəl tsi ka maga nana ma mazəmzəmha na?

³ Tsa mnda fidi ta nzakway ka zwanja Mari† ya a na mndu na kay ra? Zwanjamani ma i Yakubu nda Yuses, nda Yuda, nda Simuɲ a tsi kay ra? Mataba mu a kwagha mani kay guli ra?» ka həɲ. Ka nzaku Yesu ka skwa tuthun da həɲ.

⁴ Ka Yesu nda həɲ tama mantsa: «Ta vlay lu ta glaku ɲa anabi ma sana vliha, ama ma luwani, nda ya mataba la taɲ nduk nda ya ma həga ga taɲ‡ ná, had lu ta vla glaku ɲani wa,» ka'a.

⁵ Tsaya kəl Yesu ka kwal kul maganťá mazəmzəm hada. Ka laghu tsi ksanta nda dzvu ta sanlaha ma mnduha kul dughwanaku, ka mbambanaftá tsi ta həɲ.

⁶ Ka ndərmim Yesu nda ndərmima ta tsa kwala taɲ kul zlgħaftá tsatsi nda ɲuduf ya.

*Ghunafta Yesu ta duhwalhani ghwanɲdə his
Mat 10:5-15, Luk 9:1-6*

Tahula tsa, ka sli'aftá Yesu ka laghwi da ra zwana luwa ta hula Nazaret. Ka tatagha skwi ɲa mnduha.

⁷ Ka hagaftá tsi ta duhwalhani ghwanɲdə his ɲa ghwanaftani ta həɲ his his his da luwaha. Ka valanťá tsi ta mbraku ta həɲ ɲa ghazliginťá ghwadaka sulkum.

† **6:3** Gray nda Yuhwana 6:42.
Yuhwana 4:44.

‡ **6:4** Gray nda Lukwa 4:24,

⁸ Ka zlahanaghatá tsi ta həŋ ka'a mantsa: «Ta sli'i kuni ya, dafa kwenkwen dza'a kuni klafta ma dzva ghuni, yaha kuni klaftá skwa zay, nda dər zliba ghuva, yaha kuni klaftá tsemi ma zlibi.

⁹ Yaha kuni klaftá mahisa lɔut.

¹⁰ Ka lamla kuni da luwa katsi, ka nzata kuni ga mndu ya ta tsu'aftá kaghuni, ha ka sagha fitik dza'a kəl kuni ka sli'afta ma tsa vli ya.

¹¹ Ka mamu gwal ma sana vli dza'a kwal kul tsu'afta kaghuni ta kwalaghutá sna gwada ghuni katsi, ka sli'apta kuni ma tsa vli ya, ka tukwiŋta kuni ta rgitika tsa luwa ya ta sála ghuni. Tsaya dza'a maraŋtá nzakwa dmakwa taŋ ta ghəŋa taŋ,» ka'a nda həŋ.

¹² Ka sli'aftá həŋ ka laghwi da mnay ŋa mnduha, ka həŋ mantsa: «Mbədanafwa mbəda ta nzakwa ghuni, ka mnigiŋta kuni ta dmakwa ghuni,» ka həŋ.

¹³ Ka ghazligiŋtá həŋ ta ghwadaka sulkum ma mnduha, mbambanafha həŋ ta ndəghata gwal kul dughwanaku nda masanavata rdi ta həŋ§.

Mtakwa Yuhwana mnda maga Batem

Mat 14:1-12, Luk 9:7-9

¹⁴ Mantsa, ka snanaghatá tsa gwada ta gwadə lu ta Yesu ya ta mgham Hiridus, kabga laghula hgani da zərwa. Ka lu ta mnay tida na: «Tsa Yuhwana mnda maga batem ya kay ya ta sli'agabta ma mtaku, tsa ta kəl tsi ka maga mazəmzəmha,» ka lu.

¹⁵ «Iliya ya tane,» ka həŋ. «Sana anabi ta gara vgha nda sani mataba anabiha ghalya ya,» ka sanlaha nda ŋa taŋ.

---

§ 6:13 Gray nda Yakubu 5:14.

16 Ama manda kdakwa Hiridus ta snaŋta tsa-haya: «Tsa Yuhwana tsaghu yu ta ghəŋani ya kay ya ta sli'agabta nda hafu,» ka'a.

17 Kəl Hiridus ka mnata ksaftá Yuhwana ná, kabga gwada ta Hiridiya ta nzakway ka markwa zwaŋamani Filip* klu tsi ka marakw,

18 si kəl Yuhwana ka mnay ŋa Hiridus kazlay: Ra a ka klay gha ta markwa zwaŋama gha wu,† ka'a nda tsi. Kəl Hiridus ka ghunaftá sludzani ksaftá Yuhwana ka tsamta ma zida.

19 Tifin basanava basa Hiridiya ta ŋuduf ta Yuhwana kabga tsa gwada ya, ka zbə tsi ta tvi ŋa dzata ama trid traptra ta tvani.

20 Vərda dər Hiridus ná, ta zləŋay ta Yuhwana. Nda sna guli kazlay: Mndu nda ghuḅa Yuhwana, ŋərma mndu ya kə'a ka katə tsi. Inda nzata Hiridus ka sna gwada ta gwadə Yuhwana ya ná, ta dəwir nda dwira ta ghəŋani dər má dʋafdʋa tsi ta snay.

21 Ma sana fitik tama, ka mutsafta tsa Hiridiya ya ta tvi ŋa dzatá Yuhwana. Tsa fitik ya ná, bađu fata Hiridus ta skala havakta fitika yakwani ya. Bađu tsaya, ka hagaftá Hiridus ta mnduha. Tsa mnduha hagaf tsi ya, gwal dagaladagala ta wanafta, nda mghamha ta ghəŋa sludziha, nda gwal klu lu ta hadika Galili ya.

22 Bađu va tsaya tama, ka lamə makwa tsa Hiridiya ya ka skalu ta kəma tsa mnduha ta tska-vata ya. Ka zdanaftá tsa skalani ya ta ŋudufa Hiridus nda tsa gwal hagaf tsi ya tani. Ka Hiridus nda tsa makwa ya mantsa: «Ka nu dza'a kumafta maya gha ya, dawihha dawā dza'a vlaghavla yu,»

---

* 6:17 Ngha ta 8:27. † 6:18 Ngha ta Zlahu 18:16, 20:21.

ka'a.

²³ Ka waɗanatá tsi. Ka'a mantsa: «Skwi ya dza'a ɗawaɗta kagha da i'i ná, dza'a vlaghavla yu, ɗar má sláhwa luwa ɗa tsi,» ka'a.

²⁴ Ka ndagaptá tsa makwa ya ka laghwi mnay ɗa mani. Tahula mnanatani, ka ɗawu tsi da mani. Ka'a mantsa: «Nu dza'a yu ɗaway tama?» ka'a. Ka mani zlghaftá wani mantsa: «Dawa ta ghəɗa Yuhwana mnda maga batem,» ka'a nda tsi.

²⁵ Ka gi vrəglaghutá tsi slanaghatá mgham ka ɗaway da tsi: «Ta kumay yu ta vlihata gha ndana ndana ta kwambleh ta ghəɗa Yuhwana mnda maga batem,» ka'a.

²⁶ Su'anak ká mgham nzata. Lavglinɗ a ta sɗanafta wu, kabga nda ghada waɗanatani ta kəma tsa gwal hagaf tsi ya.

²⁷ Ka gi ghunaftá tsi ta sludzi turtuk mataba gwal ta nghay ka'a nda tsi mantsa: «La ka tsagaghata ka ta ghəɗa Yuhwana mnda maga batem,» ka'a.

²⁸ Ka sli'aftá tsa sludzi ya ka laghwi da gamak, ka tsagaghatá ghəɗa Yuhwana mnda maga batem ta kwembleh.

²⁹ Manda sɗaɗta duhwalha Yuhwana ta tsa skwi ya, ka lagha həɗ klaghata mblani ka laghwi paɗamta.

Zunusta Yesu ta skwa zay ta mnduha ɗəmbu' hutaf

Mat 14:13-21, Luk 9:10-17, Yuh 6:1-14

³⁰ Mbaɗa tsa duhwalha si ghwanagha Yesu ya ka varakta. Ka tskavatá həɗ tavata Yesu, ka rusa skwi si maga həɗ, nda skwi ya si ta taghə həɗ ɗa mnduha.

³¹ Ka Yesu nda hən mantsa: «Mbadma ta wa mazawa, ka nzata kuni ka hlaptá hafu hada,» ka'a. Had fitika tan̄ ɲa mutsaftá dər zan̄ta dər skwa zay wu, kabga ndəghata mnduha ta zazavadaku katakata hada.

³² Ka sli'aftá hahən hahən ka dza'a ma kwambalu da sana vli ta wa mazawa.

³³ Ta sli'i hən, nda ndəgha mnduha ta nghin̄tá hən, ka tsəmaftá hən. Ka gazlatá inda mnduha ma luwa, ka dza'a nda səla da tsa vli ta dza'a i Yesu nda duhwalhani ya, ka tin̄laghutá hən ta ɓhadaghata, kabga ta hway nda hwaya hahən.

³⁴ Manda ɓhadaghata Yesu, ka sabə tsi ma kwambalu. Kə'a kə'a ná, tizlik tskata mnduha, ka ksantá hən katakata ta Yesu ka hidahida, kabga nda nza hən manda tuwakha kul had mnda ngha‡ hən, ka gi nzatá tsi ka tagha skwiha ɲa tan̄.

³⁵ Manda ya nda ghada laghwa fitik, ka lagha duhwalhani mnay ɲani. Ka hən mantsa: «Wana ma mtak lu hadna, laghula fitik guli,

³⁶ mnanamna ta na mnduha na, ka sli'a hən da luwa, nda ya da zwana luwaha ta wafta na vli na, ka dza'a hən skwa skwiha ɲa zay tan̄,» ka hən.

³⁷ Ama ka Yesu nda hən mantsa: «Vlan̄wavla kaghuni ɓa ta skwa zay ta hən,» ka'a. Ama ka hən nda tsi mantsa: «ɲa sli'a ɲni da dzawaktá buradi prək ka tseda vagha mnduha his dər mək ta maga slna§, ka valantá hən ɲa zay tan̄ rki?» ka hən.

³⁸ Ka'a nda hən mantsa: «Kidaghi buradi da kaghuni na? Naghawa nagma» ka'a. Naghanata tan̄, ka hən mantsa: «Buradi hutaf nda tsulhwa

‡ 6:34 Gray nda Mbsak 27:17, 1 Mghamha 22:17, Azekiyel 34:5-6.

§ 6:37 Nigma ta Mata 20:2.

klipi his ya,» ka həŋ.

³⁹ Ka Yesu nda duhwalhani mantša: «Mnanawamna ta mnduha ka nzanzata həŋ ka ghuḅu ka ghuḅu ta kuzuŋwa mkwenek,» ka'a.

⁴⁰ Ka tsakavatá mnduha, ka nzanzata dərmaq dərmaq ma ya vli, hutaf mbsak hutaf mbsak ma ya vli.

⁴¹ Ka hlaftá Yesu ta tsa buradi hutaf, nda tsulhwa klipi his ya. Ka nghadaftá tsi nda ta luwa ka rfanaghatá Lazglafta. Tahula tsa mantša, ka ḅalanaptá tsi ta tsa buradi ya, ka valaŋtá duhwalhani, ŋa daganaptá tsa mnduha ya. Mantša guli, ka daganaptá tsi ta tsa tsulhwa klipi his ya ta həŋ.

⁴² Inda taŋ demdem ka zazutá həŋ, ka babaghawtá həŋ.

⁴³ Ka tskaftá lu ta paḁakwa tsa buradiha nda klipiha ya ka ghwanak ghwanpaḁa his.*

⁴⁴ Gwal ta za tsa buradi ya ná, mnduha dəmbu' hutaf ya.

Mbaḁay Yesu ta mbaḁa ta drəf

Mat 14:22-33, Yuh 6:15-21

⁴⁵ Tahula tsa, gi ka mblafta Yesu ta duhwalhani ka lamə da kwambalu ŋa dza'a taŋ ta sana ḅla drəf nda tvə luwa Betsayda, ta kdə tsatsi ta vriŋtá dəmgə ŋa laba tsatsi nda hul nda hul slanaghatá həŋ.

⁴⁶ Manda dgatani ta vgha nda tsa mnduha ya, ka sli'aftá tsi ka laghwi ta ghwá da maga du'a.

⁴⁷ Lama vli da rvidik ya ná, ḅhatá tsa duhwalha Yesu ya tsa nda kwambalu ma takataka drəf. Tata haḁik Yesu turtukwani.

* **6:43** Gray nda 2 Mghamha 4:42-44.

⁴⁸ Kə'a ka Yesu nghadapta ná, ta takadaku duhwalhani ka swa kwambalu, kabga mamu falak ta vra həŋ. Wər ta tsughbura sərɔək vli, ka sli'aftá tsi ka mbaɔa ta drəf nda səla, ŋa dza'a nda da həŋ, ka kumə tsi ta klatá wa taŋ.

⁴⁹ Kə'a ka həŋ ná, mamu skwi ta mbaɔa ta imi, zlah halalay ya, ka həŋ ka wahu.

⁵⁰ Nda ngha inda taŋ demdem, ka ghudzaku həŋ ta ghudzaku da zləŋ. Ka gi gwadganatá Yesu ta həŋ. Ka'a nda həŋ mantsa: «Ma wahu kuni ta wahu, i'i ya, ma zləŋ kuni ta zləŋ!» ka'a nda həŋ.

⁵¹ Ka lagha tsi, ka lamə da tsa kwambalu ya nzata tavata həŋ. Ka gi lɔata tsa falak ya tɔekw. Ka laghu tsa duhwalhani ya da ndərmimay katakata.

⁵² Ma ŋa snaŋta taŋ ta mbrakwa Yesu nda mazəmzəm maga tsi nda buradi ya ná, lanamə a ta həŋ wu, kabga təŋtəŋa ghəŋa taŋ.

*Mbambanapta Yesu ta mnduha ma Genazaret
Mat 14:34-36*

⁵³ Tahula tsughwadapta taŋ ta drəf, ɔhadaghar həŋ ta hadika Genazaret, ka hbanata həŋ ta kwambala taŋ ta wa drəf hada.

⁵⁴ Manda saba taŋ ma kwambalu, ka tsəmafta mnduha ta Yesu.

⁵⁵ Tsəmafta taŋ, ka sli'aftá həŋ nda hwaya da mnay ma inda vliha. Ka tsakwə həŋ nda ghzləŋa taŋ nda ghzləŋa taŋ ta gwal kul dughwanaku, da inda vli snaŋ həŋ kazlay: Hada Yesu kə'a.

⁵⁶ Ma inda dər wati ma vli tsi ta lagha Yesu, dər ma zwana luwa tsi, dər ma huɔa luwa tsi, ka dər tahula luwa a tsi, ta hladaghahla lu ta gwal kul dughwanaku ka pghata ta daɔi. Ka ndəbu lu ta

dzvu da tsi, ɲa ksaŋta dər wa lgutani tsi kwenkwen. Inda gwal ta ksaŋta ná, nda mbamba hən.

7

Gwada i Yesu nda la Farisa ta ghəŋa tagha skwa dzidzi

Mat 15:1-9

¹ Ka sli'agata tsa la Farisa nda sanlaha ma gwal tagha zlahu ɲa mnduha ya ma Ursalima, ka tska-vata tavatá Yesu.

² Ka nghanjá hən ta sanlaha ma duhwalha Yesu ta za skwa zay nda ɲratá dzvu, mbaziŋ a hən manda ya taghanaf dzidziha taŋ ta hən wa.

³ Tsaw la Farisa nda sanlaha ma la Yahuda ya ná, haď hən ta za skwa zay ka ta mbaza a dzva taŋ tsuwedek dina, manda ya taghanaf dzidziha taŋ ta hən wa.*

⁴ Ka vragaghavra hən ta luma, haď hən ta za skwa zay ka ta mbazaghu a hən ta mbaza wa. Mamu ndəghata sana skwiha guli taghanaf dzidziha taŋ ta hən ta magə hən manda: Tva mbazapta dina ta kuwa, nda bəzleghwa, nda siga kufur.

⁵ Mbadá la Farisa nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha ka dawaŋta da Yesu. Ka hən mantša: «Nu kul haď duhwalha gha ta maga skwi taghaf lu da dzidziha, ta kəl hən ka za skwa zay kul mbaziŋtá dzvu na?» ka hən.

⁶ Ka Yesu nda hən mantša: «Tsa madgwirmadgwira ghuni ya. A ta ɲa Isaya ta mnay ta ghəŋa ghuni, manda ya nda vinda mnə na Lazglafta kazlay:

* 7:3 Gray nda Lukwa 11:38.

nana mnduha na ná, ta wubisim ta wubisim ta zləzlva həŋ ta i'i. Ma ŋudufa taŋ ná, d̄va a həŋ ta i'i wa.

⁷ Zləzləva i'i ta zləzlvu həŋ ná, ka bətbət. Ma ŋa taghay taŋ ta zlahá d̄a ŋa mnduha ná, ka laghu həŋ da ŋanatá zlahá mnduha[†],» kə'a ya.

⁸ Zlanava zla kuni ta zlahá Lazglafta, ka laghu kuni da sna skwi ya ta taghu mnduha.

⁹ «Nda hidá kuni kahwata ta wud̄iŋtá zlahuha Lazglafta, ka ŋanatá ŋa ghuni ma skwa dzidzí.

¹⁰ Wya ka Musa: «Vla ta glaku ŋa i da gha nda ma gha,» ka'a. Ka'a guli na: «Mndu ta razanaftá i dani nda mani, dza'a dzadza[‡] lu,» ka'a.

¹¹ Ama ka kaghuni ta mnay ŋa mnduha ná, laviŋlava mndu ta mnay ŋa i dani nda mani kazlay: Si má ta kumay yu ta vlaghatá skwi ŋa kataghata, d̄aw laviŋ a yu wu, kabga kwarbaŋ ya manda mnay kazlay: Dza'a vlan̄tá Lazglafta yu kə'a.

¹² Mantsa ya tama ta mbla kuni ta tsa mndu ya, ŋa kwal kul katan̄ta i dani nda mani.

¹³ Ma tsa magay ghuni mantsa ya tama ná, ta mbədiŋmbəda kuni ta gwađa Lazglafta, nda mndərga tsa tagha skwa ghuni ya ŋa mnduha. Nda ndəgha mndərga sana skwiha ta magə kuni manda d̄aslakwa tsahaya.»

Skwi ya ta ŋriŋta mndu

Mat 15:10-20

¹⁴ Tahula tsa, ka hagəglaktá Yesu ta d̄əmgá da tsi. Ka'a nda həŋ mantsa: «Gunawa guna ta sləməŋa ghuni d̄ina, ka mnaghunata yu.

[†] **7:7** Ngha ta Isaya 29:13. [‡] **7:10** Ngha ta Sabi 20:12 nda Vrafta ta Zlahu 5:16 nda Sabi 21:17 nda Zlahu 20:9.

¹⁵ Had skwi ta zadata mndu nda za ta ηriŋta mndu wa, ba skwi ta sabə nda sa ma ηudufa mndu ta ηriŋta mndu,» ka'a.

¹⁶ [Ka mamu mndu nda sləməŋa snay ka sna tsi.]

¹⁷ Manda sli'afta Yesu ka laghwi da həga dgarə tsi ta vgha nda dəmga, ka dəwanjta duhwalhani da tsi ta ghəŋa tsa gray graf tsi ya.

¹⁸ Ka'a nda həŋ mantsa: «A'a, had difil ma ghəŋa kaghuni guli ra? Sna a kaghuni guli kazlay: Had skwi ta zadata mndu nda za ta laviŋta ηriŋta mndu wu kə'a ra?

¹⁹ Had tsa skwi ta zadata mndu nda za ya ta dza'a da ηudufa mndu wu, da huđi ta dza'a tsi ηa dza'a thidiŋta ma dra,» ka'a. Tsa gwada Yesu ya ná, ta kumay ta mnay kazlay: Nda ghuəa inda skwa zayš kə'a.

²⁰ «Skwi ta sabə nda sa ma ηudufa mndu ná, tsaya ta ηriŋta mndu,

²¹ kabga ma ηudufa mndu ta sli'agabta ghwadaka ndanuha, nda sli'insli'in, nda ghali, nda psla mnduha,

²² nda hliri, nda hara'u tiri, nda sidi, nda nənəa mndu, nda kakraŋaku, nda ghudzaku, nda vza rutsak ta mndu, nda gəla ghəŋ, nda ga rgha.

²³ Inda tsa ghwadaka skwiha ta sli'agapta ma ηudufa mndu ya ta ηriŋta mndu,» ka'a nda həŋ.

Zlghay nda ηudufa sana marakw

Mat 15:21-28

²⁴ Tahula tsa, ka sli'afta Yesu hada ka laghwi ta hadika Tir nda Siduŋ. Ka lamə tsi da sana həga. Va

a si ta snaŋta mndu kazlay: Wa'a hadya kə'a wa, ama laviŋ a ta difaghuta wa.

²⁵ Mamu sana marakw ksu halaway ta makwani, ka snaŋtá tsi ta mna gwada ta Yesu. Ka gi sli'aftá tsi ka lagha zləmbatá ma ghuva Yesu.

²⁶ Ka ndəbu tsi ta dzvu da tsi ŋa ghzligiŋtá tsa duhwala halaway ya ma tsa makwani ya. Tsa marakw ya ná, makwa la Grek ma luwa Finusi, ya lu ta hadika Siri ya.

²⁷ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Zlaŋzla ta zwani karaku ka baghafta həŋ. Dina a ka klaftá dıvula zwani ka vlaŋtá zwana kriha wa,» ka'a nda tsi.

²⁸ «Mantsa nzakwani mndani mghama da, ama ta daŋay zwana kriha ta wiwsa tsa skwa zay ta rkadata ta hadik ma vəl zay zwani ya guli,» ka tsa marakw ya.

²⁹ Ka'a nda tsi mantsa: «Kabga tsa gwada gha ya, la makwa da dzagha gha, wa'a saghusa tsa duhwala halaway ya ma makwa gha» ka'a nda tsa marakw ya.

³⁰ Ka sli'aftá tsa marakw ya ka laghwi dza-ghani. Bhadaghatani dzagha ka lamə tsi da həga, ka slanaghatá tsi ta tsa makwani ya ta hani ta ghzləŋ. Ta had tsa duhwala halaway ya mida wa.

Mbanafta Yesu ta sana rgha kul snaŋta zləməŋ

³¹ Tahula tsa, ka sli'aftá Yesu ta hadika Tir, ka laghwi nda ma luwa Siduŋ, ka zlagaghatá tsi nda ma Dekapwalus ŋa vru nda tvə drəfa Galili.

³² Bhadaghatani da hada, ka klanaktá lu ta sana mndu ka rgha, sna a ta sləməŋ wu, sna a ta gwada guli wa. Ka ndəbu lu ta dzvu da tsi ŋa ksaŋta nda dzvu ka mbafta tsi.

³³ Ka klaghatá Yesu ta tsa mndu ya turtukwani, di'in nda mnduha. Ka dzadzaghatá Yesu ta ndəfiŋa dzvuhani da sləmənha tsa mndu ya, danafha ta sərdəkani ta ghanik.

³⁴ Ka nghadaftá Yesu nda ta luwa, ka hlafta tsi ta hafu. «Efasla,» ka'a. Manda mnay kazlay: Gunaguna kə'a ya, nda gwadā luwa taŋ.

³⁵ Gi wuzlaŋ guna guna sləmənha tsa mndu ya, gi wuted'plata ghanikani tsa, ka gwadə tsi ta gwadā tsələŋ.

³⁶ Ka dvanaghatá Yesu ta mnduha yaha həŋ da mnay dər ŋa wati ma mndu tsi. Ka dvu Yesu ta həŋ ya ná, ka sgə hahəŋ ta mna tsa skwi maga Yesu ya.

³⁷ Ka ndərmim həŋ katakata, ka həŋ mantsa: «Inda skwi ta magə na mndu na na, dīna. Nduk nda rgha tani ná, ka gwananatani ta sləmənhani, ka gwadāyini ta gwadā. Kay! Skwi dīna ta magə na mndu na,» ka həŋ.

8

Zunusta Yesu ta skwa zay ta mnduha dambu' fwad

Mat 15:32-39

¹ Ma tsa fitik ya, ka tsəkəglavatá ndəghata mnduha da Yesu, had skwa zay ŋa zay taŋ wa. Ka hganťá Yesu ta duhwalhani,

² «Ta ksita ka hidahida na mnduha na, kabga ma hkəna fitika taŋ na ta nzaku kawadaga nda i'i, had skwi mutsaf həŋ ŋa zay guli wa.

³ Ka lawala dzagha ghuni nda maya nda maya ka yu nda həŋ katsi, mutsafta a həŋ ta mbraku ŋa

mbada ta tvi wa. Wya sli'af ma vli di'in sanlaha mataba tan guli,» ka'a nda hən.

⁴ «Ga dza'a mutsafta lu ta skwa zay ma na mtak na, ɲa vɫaŋtá na mnduha na ɲa baghanaftá hən na?» ka duhwalhani nda tsi.

⁵ «Kidaghi buradi da kaghuni na?» ka'a nda hən. «Ndəfáŋ hən,» ka hən nda tsi.

⁶ Mantsa tama, «nzawanza rəp ta hadik,» ka Yesu nda tsa mnduha ya. Ka nzatá hən. Ka hlaftá Yesu ta tsa buradiha ndəfáŋ ya, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta. Tahula tsa, ka ɓalanaptá tsi, ka valaŋtá duhwalhani, ɲa daganafatá tsa mnduha ya. Ka daganafatá hahən ta tsa mnduha ya.

⁷ Mamu zwana klipi ki'a guli da hən, ka rfanaghatá Yesu ta Lazglafta ta ghəŋa tsa klipi ya, ka valaŋtá tsi ta duhwalhani. «Daganafwa daga ta mnduha,» ka'a.

⁸ Ka zutá mnduha, ka baghaftá hən. Ka tskaftá lu ta pɗakwani ma vəl zay tan, ka ghwanak ndəfáŋ.

⁹ Tsa mnduha ya na, ta magay hən ta dambu' fwad. Mantsa tama, ka vriŋtá Yesu ta hən dzagha tan.

¹⁰ Gi tahula tsa, ka sli'aftá tsi ka lamə da kwambalu nda duhwalhani, ka laghu hən ta hadika Dalmanuta.

Daway la Farisa ta mazəmzəm da Yesu

Mat 16:1-4

¹¹ Manda ɓhadaghata tan, ka sli'adaghatá la Farisa slanaghata, ka zɫərdə hən ta skwiha nda tsi, kabga ta kumay hən ta mutsaftá ghurum ɲa ksafatá Yesu, ka hən nda tsi mantsa: «Magaŋnamaga maga ta mazəmzəm ɲa maraŋta kazlay: Da Lazglafta ta mutsa kagha ta ɲa gha ma mbraku kə'a,» ka hən.

12 Ka hlaftá Yesu ta hafu, ka'a mantsa: «Kabgawu ta kəl mnduha ta na zamana na, ka dawá magatá mazəmzəm katək na? Kahwathwata ta mnaghunata yu, had sana mazəmzəm dza'a marananta lu ta mnduha ta na zamana na wa,» ka'a nda həŋ.

13 Ka sli'aptá tsi mataba tsa la Farisa ya ka laghwi da kwambalu ŋa dza'a ta sana bla tsa drəf ya.

Zanapta duhwalha Yesu ta skwi maga Yesu

Mat 16:5-12

14 Ma tsa sli'a taŋ ya, ka zanaptá duhwalhani ta klaftá buradi, turtuktuk yeya buradi da həŋ ma kwambalu.

15 «Dasuwa ka kuni! Nghawa ghəŋa ghuni da isa la Farisa nda Hiridus,» ka Yesu zlahanaghatá həŋ.

16 Ka wuwisaku tsa duhwalhani ya mataba taŋ. «Zlah na kwala buradi kul had da amu na yeya,» ka həŋ.

17 Fslek ka tsa gwada ya lamə da sləməŋa Yesu. Ka'a nda həŋ mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka ndanu, kabga kwala buradi kul had da kaghuni na? Ha gita, had mahizl ma ghəŋa ghuni ra? Təŋtəŋani ghəŋa ghuni katək ra?

18 Ya wana mamu ira ghuni ní, nu kul nghanťa kuni ta vli? Wana mamu sləməŋa ghuni, nu kul snanťa kuni ta sləməŋ*? Had kaghuni ta havaktá skwi katək ra?

19 Ma fitika daganafťa da ta buradi hutaf ta mnduha dəmbu' hutaf, kidaghi ndaghanafťa kuni ta ghwanak nda padakwa vəl zay mnduha na?» ka'a nda həŋ. «Ghwanpďə his həŋ,» ka həŋ.†

* **8:18** Gray nda Irmiya 5:21, Azekiyel 12:2. † **8:19** Ngha ta 6:35-44.

20 «A ki ma fitika daganaf̄ta d̄a ta buradi nd̄af̄aŋ ta mnduha d̄ambu' fwad̄, kidaghi ndaghanafta kuni ta tughuba nda padakwa v̄al zay mnduha guli?» ka'a nda h̄eŋ. «Nd̄af̄aŋ h̄eŋ,» ka h̄eŋ.‡

21 «Ka si mantsa tsi, nu kwal kuni s̄naŋta tama?» ka'a nda h̄eŋ.

Mbanaf̄ta Yesu ta mndu nda ghulpa ma Betsayda

22 Mantsa tama ka ̄hadaghatá i Yesu nda duhwalhani da luwa Betsayda. Ka kladaghatá mnduha ta ghulpata mndu da Yesu. Ka nd̄əbu lu ta dzvu da tsi ŋa ks̄aŋta.

23 Ka ks̄aftá Yesu ta tsa mndu nda ghulpa ya ta dzvu, ka klaghata tahula luwa. Ka t̄fanaftá tsi ta s̄ard̄ək ta iri, ka p̄ghanaftá dzvu, ka d̄aw tsi da tsi kazlay: Nda ngha ka ta skwi ra? k̄ə'a.

24 Ka gunaŋtá tsa ghulpa ta mndu ya ta iri. «Nda ngha yu ta mnduha ta wawaku mndani ná, ama manda fu manda fu ta ngha yu ta h̄eŋ,» ka'a.

25 Ka p̄gh̄əglaf̄tá Yesu ta dzvuhani ta iriha tsa mndu ya guli, ka nghaŋtá tsa mndu ya ta vli tsuwad̄ak. Nda mba tama, nda ngha ta dagatá skwiha.

26 Mantsa tama, «Yaha ka lami da huda luwa,» ka'a nda tsi, ka ghuniŋta dzaghani.

Kagha ná, Kristi ka, ka Piyer nda Yesu

Mat 16:13-20, Luk 9:18-21

27 Tahula tsa, ka sli'af̄tá Yesu kawadaga nda duhwalhani ka dza'a da sana luwaha ndusa ndusa ma luwa Sezare Filip. Ta lab̄ə h̄eŋ ta tvi, ka d̄aw tsi

---

‡ 8:20 Ngha ta 8:1-9.

da duhwalhani. Ka'a mantsa: «Wa i'i, ka mnduha ta mnay na?» ka'a nda həŋ.

²⁸ Ka həŋ mantsa: «Yuhwana mnda maga batem ya ka sanlaha, Iliya ya ka sanlaha, sana mndu mataba la anabi ya ka sanlaha ta mnay nda kagha.»

²⁹ «Kinawu ka kaghuni, wa ya ka kaghuni ta mnay nda i'i?» ka'a kay guli. Ka Piyer mantsa: «Kagha na: KristiŠ ka,» ka'a nda tsi.

³⁰ Ka zlahanaghatá Yesu ta həŋ ka ŋďaŋďa. Ka'a nda həŋ mantsa: «Yahayaha kuni da walaŋtá mnay mantsa ŋa mndu,» ka'a.

*Mnay Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani
Mat 16:21-28, Luk 9:22-27*

³¹ Mantsa tama, ka zlraftá Yesu ta taghay ŋa duhwalhani kazlay: Dza'a ghuyapə ghuya Zwaŋa mndu ta ďaŋwa katakata. Dza'a wuďidinŋ wuďa la galata mnduha, nda maliha ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha tani. Dza'a dzadza lu, baďu mahkən, ŋa sli'agaptani nda hafu, ka'a.

³² Ka mnə tsi ta tsa gwadaha ya banluwa. Ka ksaghutá Piyer ta Yesu ta slərpa vli ka davanaghata.

³³ Ka mbəďavatá Yesu, ka ŋgha duhwalhani. Ka ŋruhanaghatá tsi ta Piyer, ka'a nda tsi mantsa: «Laghula gha tavata i'i halawaya skwi na. Had ka ta ndanu manda ya ta kumə Lazglafta wa. Manda ndana mnduha ká ka ta ndanu,» ka'a nda tsi.

Fata duhwalha ta ghəŋa taŋ manda ŋa Yesu

Š 8:29 Kristi: Tsaya Almasihu.

³⁴ Ka hagaktá Yesu ta mnduha, nda duhwalhani tani, ka mnay ɲa taɲ. Ka'a mantsa: «Ka ta kumay mndu ta nzaku kawadaga nda i'i katsi, ba vziɲtani ta ghəɲani, ka klayni ta udza zləɲayni, ka dza'ani mista ɗa.

³⁵ Ka dza'a mbanafmba yu ta hafa ɗa ka mndu katsi ná, dza'a zadɲzadá tsa mndu ya ta hafani. Mndu dza'a zadɲntá hafani kabga i'i, nda ya kabga Lfida Gwada ná, dza'a mbanafmba tsa mndu ya ta hafani.

³⁶ Nu dza'a ghzlanata mutsafta mndu ta na ghəɲa hadik na tender, ka nda zadá hafani na?

³⁷ Nu dza'a vlata mndu ɲa vara hafani na?

³⁸ Ya wana ka dmaku mnduha ta na zamana na, ka sli'ɲ ka sli'ɲ həɲ da Lazglafta. Ka kwalaghukwala mndu ta mnaɲtá hga ɗa nda gwada ɗa guli ta kəma tsa mnduha ya katsi, i'i Zwaɲa mndu guli ná, dza'a kwalaghukwala yu ta mnaɲtá tsa mndu ya baɗu vragata ɗa kawadaga nda duhwalha nda ghuɓa ta luwa ma glakwa Lazglafta.»

9

¹ Ka'a nda həɲ guli mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, mamu sanlaha ma mnduha mataba gwal hadna, dza'a kwal kul rwuta ta saha ga mghama Lazglafta nda mbraku, ɲa nghanɲa taɲ nda ira taɲ,» ka'a.

Mbədavafta Yesu

Mat 17:1-13, Luk 9:28-36

² Tahula fitik mku', ka hlaftá Yesu ta i Piyer nda Yakubu, nda Yuhwana mistani, ka ɲlaghatá həɲ ta sana ghwá nda slra. Lafa taɲ ta tsa ghwá ya, ka mbədavaftá tsi ta kəma taɲ.

³ Ka wudaku lguthani tilil katakata. Had mndu ta na ghəŋa hadik na dza'a lavinjá ghuḅaptá skwi ŋa ḅanafta ŋa laf taḅ ta tsaya wa.*

⁴ Ta wa ira tsa duhwalhani ya, ka zlagaptá i Iliya nda Musa, ka ghwa yiva nda Yesu.

⁵⁻⁶ Ka ksaftha zləŋ ta tsa duhwalha ya katakata. Sna a Piyer ta skwi ŋa mnay wa. Gi ka Piyer nda Yesu mantša: «Maləma dá, dina ka nzata mu hadna. Magafmamaga ta həgaha tumpul hkən. Pal ŋa gha, pal ŋa Musa, pal ŋa Iliya guli,» ka'a.

⁷ Ka saha kusay tđik bukwamtá həŋ. Ka gwadagaptá lwi ma tsa kusay ya. Ka'a mantša: «Nana na zwaŋa dá ta dvu yu nda ŋudufa dá. Snawa ta gwada da tsi,†» ka'a.

⁸ Gi zləwad zləwad zləwad, ka duhwalhani ka nanagha vli ta wanaftá həŋ. Kə'a ka həŋ ná, Yesu turtukwani yeya nghan həŋ kawadaga nda həŋ.

⁹ Ka sli'aftá həŋ ka saha ta tsa ghwá ya. Ta saha həŋ, ka zlahanaghatá Yesu ta tsa duhwalha ya. Ka'a mantša: «Yahayaha kuni da mnantá skwi nghan kuni ŋa mndu ha ka sagha fitik ya dza'a sli'agabta Zwaŋa mndu mataba gwal nda rwa,» ka'a.

¹⁰ Ka snatá həŋ ta tsa gwada ya, ama ka laghu həŋ da dadawaku mataba taŋ «nahgani sli'agabta mataba gwal nda rwa?» ka həŋ.

¹¹ Mantša tama, ka dawantá duhwalhani da Yesu. Ka həŋ mantša: «Kabgawu ta kəl gwal tagha zlahu ŋa mnduha ka mnaykazlay: Tinəl Iliya dza'a saha karaku‡ kə'a na?» ka həŋ.

¹² Ka Yesu nda həŋ mantša: «Anji, dza'a

* **9:3** Gray nda 2 Piyer 1:16-18. † **9:7** Ngha ta 1:11. ‡ **9:11** Gray nda Malatsi 3:23.

tiŋlaghutiŋla Iliya ta saha ŋa payanatá inda skwiha. Ama kabgawu vindafta lu ta ghəŋa Zwaŋa mndu kazlay: Dza'a ghuyay ta daŋwa katakata, d̄vəta a lu wu kə'a?

¹³ Ama ka yu ta mnaghunata ná, ghadaghada Iliya ta saha ka ghuyanaptá həŋ ta daŋwa manda ya kumaŋ həŋ. Mantsa ya ka gwada Lazglafta mnata ta ghəŋani,» ka'a nda həŋ.

Mbanafta Yesu ta sana zwaŋ ksu seteni

Mat 17:14-21, Luk 9:37-43

¹⁴ Manda vradaghata i Yesu tavata tsa duhwalhani si zлана həŋ ya, ka nghanťá həŋ ta tskata mnduha ta wanaftá tsa duhwalha ya nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta zlerđutawi nda həŋ.

¹⁵ Na ghur, nghay tsa tskatá mnduha ya ta Yesu ná, nda ghada ndusadaghatani da həŋ. Ka sli'afta həŋ nda hwaya ka dza'a ga zgu ŋani.

¹⁶ Ka Yesu dawanta da həŋ mantsa: «Ta ghəŋa wu ta zlerđa kuni ta wi nda həŋ na?» ka'a.

¹⁷ Ka sana mndu mataba tsa mnduha ya zlganaftawi mantsa: «Maləma da, zwaŋa da ksu seteni, vlan a ta tva gwada wu kəl yu ka klagaghata da kagha.

¹⁸ Ka ta kumay tsa skwi ya ta slanapta katsi, gi slanatani ta hadik. Gi pghay tsa zwaŋ ya ta mahupak ma wi, dzislayni ta sli'in ka hpaday, gi dzəŋ vghani. Tsaya kəl yu ka ndəba dzvu da duhwalha gha, kambəl ka ghzligiŋťá həŋ ta tsa seteni ya ma tsa zwaŋa da ya mazlay, ama ka traptá həŋ,» ka'a nda tsi.

¹⁹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ghwadaka mndəra mnduha kul had zlgay nda ŋuduf da həŋ! Ŋa kulam yawu dza'a nzata yu tavata kaghuni? Ŋa

kulam yawu dza'a nzata yu ka su'uwaghunata? Klagidighawa tsa zwan̄ ya,» ka'a nda hən̄. Ka klədanaghatá lu.

²⁰ Gi ghur nghay tsa zwan̄ ya ta Yesu ná, ka gi slanaptá tsa seteni ya nda mbraku, ka slanata ta hadik, ka kwatambal tsi ta vgha ta hadik, ka pgha mahupak ma wi.

²¹ Ka dawantá Yesu da dani ma tsa zwan̄ ya: «Daga Yawu zrafta na skwi na ta na zwan̄ na na?» ka'a nda tsi. «Daga ma ga zwan̄ani ksafata tsi.

²² Bađu ma sani, klaftani wudamta da vu, dər da imi tsi, gi wudamtani ma ŋa dzatani, kə'a ta magay tazlay. Ka laviŋlava ka, kdəkkdək katan̄na kata, tawa ta hidahida ta aŋni!» ka tsa mndu ya.

²³ «Ka laviŋlava ka ri waka ka? Nu dza'a kwal lu laviŋta magata ka zlg hafzlg ha mndu nda ŋuduf na?» ka Yesu nda tsi.

²⁴ Gi ka kapan̄tá dani ma tsa zwan̄ ya ta lwi, «Zlg hafzlg ha yu, sawi katihata ma hta ta zlg hay da,» ka'a nda tsi.

²⁵ Nghay Yesu ta gazladaghata mnduha nda hwaya, ka davanaghatá tsi ta tsa seteni ya. «Gh-wadaka Sulkum ta pya mndu ka gwada nda ya ka snantá sləmən̄. Sabasa ma na zwan̄ na, ka yu ta mnaghata. Yaha ka vrəgladamta dekdek dida,» ka'a.

²⁶ Ka wahata tsa seteni ya ka ghudzanaftá tsa zwan̄ ya nda mbraku, ka sabə tsi mida. Ka niŋtá tsi ta tsa zwan̄ ya gzəmbła' manda mndu nda mta, ha ka mnay ndəghata mnduha kazlay: Nda mta kə'a.

²⁷ Ama ka ŋanatá Yesu ta dzvu, ka sli'anafata, ka sli'aftá tsi ka sladata.

²⁸ Manda lama Yesu kawadaga nda duhwalhani

da həga nda ghəŋa taŋ, ka daw həŋ da tsi. Ka həŋ mantsa: «Kabgawu kəl aŋni ka traptá ghzligiŋtá tsa seteni ya katək na?» ka həŋ.

²⁹ «Mndərga tsa Sulkum ya ná, ba nda maga du'a kada saba tsi,» ka'a nda həŋ.

Mnəglaŋta Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mat 17:22-23, Luk 9:43-45

³⁰ Ka sli'aftá həŋ hada ka taghatá hadika Galili. Va a Yesu si ta nghan̄ta mndu wu,

³¹ kabga ta tagha skwi ŋa duhwalhani. Wya skwi ta mnə tsi ŋa taŋ: «Dza'a ksafksa lu ta Zwaŋa mndu ka vlata ma dzva mnduha ŋa dzata taŋ. Badu mahkən, ŋa sli'aftani nda hafu.»

³² Ama sna a duhwalhani ta tsa gwada ya wa. Ta zləŋ həŋ guli nda dawəŋta da tsi.

Wa dza'a nzakw ka mali

Mat 18:1-5, Luk 9:46-48

³³ Ka bhadaghatá həŋ da luwa Kafarnahum. Ta nzaku həŋ ma həga, ka dawəŋtá Yesu da həŋ: «Nahgani tsa skwi ta uwa'uwal kaghuni ta tvi ya na?» ka'a nda həŋ.

³⁴ Sriw nzanza həŋ, pslaf a həŋ ta wa taŋ wa, kabga si ta zba snaŋtá mali mataba taŋ həŋ, na skwi si ta uwa'uwal həŋ ta tvi.

³⁵ Ka nzadatá Yesu, «saghawasa» ka'a nda həŋ. «Ka ta kumay mndu ta nzaku ka mali ta wa ira Lazglafta katsi, vraganatani ta ghəŋani ka sagəŋ gudzekw mista lamndu, ka nzakwani ka kwalva taŋ guli.»

³⁶ Ka hgaftá tsi ta sana zwanj kwitikw, ka sladanata mataba tanj. Ka tskwaftá tsi ma ghuvani, ka'a nda hənj mantsa:

³⁷ «Dər wati ma mndu ta tsu'aftá sani turtuk mataba na zwaniha na, kabga i'i, vərđa i'i tsu'af tsa mndu ya nda tsa. Dər wati ma mndu ta tsu'aftá i'i guli, vərđa i'i a tsu'af tsi wa, ama mndu ya ta ghunighata tsu'af tsi,» ka'a.

Mndu ta vla zdaku ŋa amu ná, ŋa amu tsa

Luk 9:49-50

³⁸ Ka Yuhwana nda tsi mantsa: «Maləma da, nda ngha ŋni ta sana mndu ta ghzla duhwalha halaway ma mndu. Ka tsa mndu ya na: “Yesu ta vlihatá mbraku,» ka'a. Ka lmə ŋni, kabga hađ ta dza'a mista amu wu,» ka'a.

³⁹ Ka Yesu mantsa: «Ma lmə kuni ta mndu, kabga hađ mndu ta maga mazəmzəm nda hga da, dza'a vza rutsak ta i'i wa.

⁴⁰ Mndu kul hađ ta raza amu guli ná, ŋa amu tsa mndu ya.

⁴¹ Dər wati ma mndu ta taghunaftá imi rau' ŋa say, kabga nzakwa ghuni ka ŋa Kristi, kahwathwata ka yu ta mnaghunata, hađ nisəla tsa mndu ya dza'a zwađuta dekdək wu,» ka Yesu.

Daswa ka mndu nda vzamta mndu ma dmaku

Mat 18:6-9, Luk 17:1-2

⁴² «Ka vzamvza mndu ta sani turtuk mataba na zwaniha ta zlgħafta i'i na ma dmaku katsi, dza'a ghuyay ta daŋwa katakata da Lazglafta. Ta dər má ya hbanam lu ta dughura buna dagala ma ŋurzluj, ka vzaghata da drəf, ka'a.

⁴³ Ka si dzva gha ta famta kagha kəl ka ka zləmbamta ma dmaku katsi, tsinjtsa gha ta tsa dzvu

ya. Ta dər mutsafta gha ta hafu nda dzva gha ka bududun, ka lama gha nda dzvuha gha yipa' his his da həga vu kul had ta mtavata dekdek.

⁴⁴ [Hada, mamu mtarakha ta yamta ma vgha nəd̄məts, rwava a həŋ wa. Had tsa vu ya ta mtaku dekdek guli wa.]

⁴⁵ Ka səla gha ta famta kagha kəl ka zləmbamta ma dmaku katsi, tsin̄tsa ta tsa səla ya. Ta dər mutsafta gha ta hafu nda səla gha slun̄ turtuk, ka nzakwa gha nda səlaha gha yipa' his his, ɲa wud̄amtá kagha da həga vu.

⁴⁶ [Hada, mamu mtarakha ta yamta ma vgha nəd̄məts, rwava a həŋ wa. Had tsa vu ya ta mtaku dekdek guli wa.]

⁴⁷ Ka ira gha turtuk, ta famta kagha kəl ka ka dəd̄amta da dmaku katsi, tsakwaslin̄ tsakwasla ta tsa iri ya. Ta dər lama ka nda ira gha guzlin̄ turtuk da ga mghama Lazglafta, ka nzakwa gha nda ira gha his his, ɲa wud̄amtá kagha da həga vu.

⁴⁸ Hada, mamu mtarakha ta yamta ma vgha nəd̄məts, rwava a həŋ wa. Had tsa vu ya ta mtaku dekdek guli wa. §

⁴⁹ Inda mndu dza'a nəmanaf nəma vu manda slughul. [Inda skwi ta drə lu ɲa Lazglafta ta kuktaf kukta lu ta slughul tida]

⁵⁰ Slughul ná, skwi d̄ina ya, ama ka ta had zdaku mida dekdek wu katsi, nu dza'a magəglamta kuni mida ɲa vranamtá si tsa nəmatani ya na? Mamu ka slughul ma kaghuni. Nzawanza nda zdaku mataba ghuni, sanlaha nda sanlaha,» ka'a.

---

§ 9:48 Ngha ta Isaya 66:24.

10

*Tagha skwi ta ghəŋa ghzliŋtá marakw
Mat 19:1-12, Luk 16:18*

¹ Tahula tsa, ka sli'aftá i Yesu nda duhwalhani hada ka laghwi ta hadíka Zudiya nda tvə drəfa Zurdəŋ. Ka tsəkəgladaghatá mnduha ta vgha tavatani. Ka nzəglatá tsi ka tagha skwi ŋa taŋ manda ya snu tsi.

² Ka gavadaghatá la Farisa tavata Yesu ŋa hla səlani. Ka dawəŋtá həŋ da tsi, ka həŋ mantsa: «Mamu re had wa a tvi ŋa ghzliŋta mndu ta markwa taŋ na?» ka həŋ.

³ Ka'a nda həŋ mantsa: «Wa ka Musa vindaghu-nafta na?» ka'a.

⁴ «Ka Musa ná, ka ta kumay mndu ta ghzliŋtá markwa taŋ katsi ná, vindanaftani ta delewera ghzlu, ka ghzliŋtani* kə'a,» ka həŋ.

⁵ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Təŋa ta ghəŋa ghuni kəl Musa ka vindaghunaftá tsa gwada zlahu ya mantsa.

⁶ Ama ma zlraftani, manda kdíŋta Lazglafta ta magaftá inda skwi, “ka tsaftá tsi ta i zə'al nda marakw.†”

⁷ Tsaya dza'a kəl zgun ka zlaŋtá dani nda mani, ka ndi'anavatá vgha ta markwa taŋ,

⁸ ŋa nzakwa tsa hahəŋ his ya ka slu'uvgha turtuk‡. Mantsa tama, nzəgla a həŋ ka mnduha his wu, ama ka slu'uvgha turtuk nzakwa taŋ.»

⁹ Skwi ndi'anaf Lazglafta ná, yahayaha mndu dganata, ka'a.

---

* **10:4** Ngha ta Vrafta ta Zlahu 24:1. † **10:6** Ngha ta Zlrafta 2:24.

‡ **10:8** Ngha ta Zlrafta 1:27 nda 2:24.

¹⁰ Manda vrakta taŋ, ka lamə həŋ nzata ma həga, ka dawantá duhwalhani da tsi ta ghəŋa tsa gwada ya.

¹¹ Ka'a nda həŋ mantsa: «Ka ghzlinghzla mndu ta markwa taŋ, ka klaftá sana marakw katsi, ta hliri tsa mndu ya, maganamaga tsa mndu ya ta ghwadaka skwi ta tsa taŋtaŋa markwa taŋ ya.

¹² Mantsa guli, ka sli'afslí'a marakw ka laghu da wumatá sana zə'al katsi, ta hliri tsa marakw ya nda tsa.»

Hlakta mnduha ta zwani kwitikw kwitikw da Yesu

Mat 19:13-15, Luk 18:15-17

¹³ Mbadaka mnduha ka va hlaktá zwani kwitikw kwitikw da Yesu ŋa tfanaghatawi ta həŋ, nda ma fanaghatani ta dzvu ta həŋ. Ama ka ghzlə duhwalha Yesu ta həŋ.

¹⁴ Ka nghə Yesu ta tsa skwi ta magə həŋ ya ná, zdəgana a wu, ka kuzlanaftá tsi ta ŋuduf. «Zlaŋwazla ta zwaniha kwitikw kwitikw ka sagha həŋ da i'i, ma pyə kuni ta həŋ, kabga ŋa gwal ta gara vgha nda həŋ na ga mghama Lazglafta§.

¹⁵ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dər wati ma mndu dza'a gi kwal kul tsu'aftá ga mghama Lazglafta manda zwaŋ kwitikw, lamta a tsa mndu ya dekdek wa,» ka'a nda həŋ.

¹⁶ Ka hlamtá tsi ta tsa zwaniha ya da ghuvani, ka pghanaghatá dzvu ta həŋ, ka tfanaghatawi ta həŋ.

I Yesu nda sana mnda gadghəl

Mat 19:16-30, Luk 18:18-30

---

§ 10:14 Gray nda 9:37.

¹⁷ Manda sli'aftha Yesu ka mbada ta tvi, ka sli'afthá sana mndu ka hwayakta tsaláata ma ghuvani, ka daway da tsi: «Ari nərma mgham, nu dza'a magə yu ɲa mutsafta da ta hafu ɲa kdekedzen na?» ka'a nda tsi.

¹⁸ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Kabgawu kəl ka ka hga i'i ka nərma na? Had sana nərma taáta Lazglafta wa.

¹⁹ Nda sna ka ta zlahuha ta mnay kazlay: Yaha ka da dzatá mndu, yaha ka da hliri, yaha ka da ghali, yaha ka da tsanavatá gwada ta mndu, yaha ka da nənba mndu, ka vla ka ta glaku ɲa i da gha nda ma gha* kə'a,» ka'a.

²⁰ «Mghama da, snasna yu ta inda tsa skwiha ya daga ma ga zwanja da,» ka'a nda tsi.

²¹ Tsəmesl, ka Yesu nghanavatá tsa mndu ya, ka dvutá tsi, ka'a nda tsi mantsa: «Ta turtuk skwi ta pɸugudughusta. La ka dzawapta ka ta inda skwa gha, ka daganaftha ka ta gwal ka pɸu, mantsa dza'a mutsay ka ta gadghəl ta luwa. Magata gha ta tsaya, ka sagha ka, ka dza'a ka mista da,» ka'a nda tsi.

²² Na snanta tsa mndu ya ta tsa gwada ya, ka laghu tsi nda basatá ɲuduf, kabga gadghəl ya.

²³ Ka waftá Yesu ta duhwalhani ta wanafta. «Kay! Dza'a nda bla ka lama gwal gadghəl da ga mghama Lazglafta!» ka'a.

²⁴ Ka ndərmim duhwalhani nda ndərmima ta tsa gwada ya. Ka vrəglintá Yesu ta mnay guli, «Zwana da, nda bla ka lama gwal ta fafta ghəɲa tan ta gadghəl da ga mghama Lazglafta!

²⁵ Ta dər laba ɲalibwa nda ta ghuruma lipir, ka lama mnda gadghəl da ga mghama Lazglafta,»

* **10:19** Ngha ta Sabi 20:12-16 nda Vrafta ta Zlahu 5:16-20.

ka'a.

²⁶ Ka va ndərmimgəлта duhwalhani, ka həŋ mataba taŋ mantsa: «Ka si mantsa tsi katsi ná, wa dza'a mutsafta mbaku tama?» ka həŋ.

²⁷ Ka nghanavatá Yesu ta həŋ, ka'a mantsa: «Had mndu dza'a lavinťá mbanaftá ghəŋani wa, ama lavinľava Lazglafta ta mbanaftá mndu, kabga lavinľava ta maga inda skwi.»

²⁸ «A'a! Wana aŋni, zlanavazla ŋni ta inda skwiha ŋni, ka dza'a mista gha,» ka Piyer.

²⁹ Ka Yesu mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had mndu ta sli'afta ka zlanťá hgani, nda zwanamani, nda kwaghamani, nda mani, nda dani, nda zwanani, nda hadikhani, kabga i'i nda ya kabga Lfida Gwada Lazglafta,

³⁰ dza'a kwal kul mutsafta fərtá ta sgavaghatani daga ta na zamana mida mu na wa. Dza'a mutsay ta həgaha, nda zwanama, nda kwaghama, nda mamaha, nda zwani, nda hadikha tani, ama dza'a ghuyay ta daŋwa guli. Ma zamana ta sagha guli, ŋa mutsayni ta hafu ŋa kdekedzen da Lazglafta.

³¹ Nda ndəgha gwal si ta kəma, dza'a nzakway nda hul. Nda ndəgha gwal si nda hul guli, dza'a nzakway ka gwal ta kəma,» ka Yesu nda həŋ.

Mahkəna mnaŋta Yesu ta mtakwani nda sli'agaptani

Mat 20:17-19, Luk 18:31-34

³² Ta mbaďa həŋ ta tvi ŋa ŋlu ka dza'a da Ur-salima, ka labə Yesu ta kəma taŋ. Hluhla zləŋ ta duhwalhani, nda gwal ta dza'a mista taŋ tani. Ka tskəglanatá Yesu ta tsa duhwalhani ghwanpďə his

ya tavatani, ka zlraftá tsi ta mnay ɲa taŋ ta skwi dza'a slanaghata.

³³ «Snawasna 6a! Wana mu ta dza'a da Ursalima. Hada dza'a ksafra lu ta Zwanɲa mndu, ɲa vɻaŋtá maliha ta ghəŋa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha, ɲa tsanaghata taŋ ta guma ɲa dzata, ɲa vɻaŋta taŋ ta gwal kul nzakway ka la Yahuda,

³⁴ ɲa ganapta tsahaya tiri, ɲa tafay taŋ ta sərɔk tida, ɲa sləvay taŋ nda krupiha, ɲa dzata taŋ, ama baɔu mahkən, ɲa sli'agaptani nda hafu.»

*Dawutá vɻa i Yakubu nda Yuhwana da Yesu
Mat 20:20-28*

³⁵ Tahula tsa, ka gavadaghatá i Yakubu nda Yuhwana ta nzakway ka zwana Zebedi tavata Yesu. «Mghama ɔa, ta kumay ɲni ta maganata gha ta skwi dza'a ɔawanɲa ɲni da kagha,» ka həŋ nda tsi.

³⁶ «Nahgani ta kumə kuni ta magaghunata ɔa na?» ka'a nda həŋ.

³⁷ «Baɔu lama gha da glakwa gha ya ná, ka pghata ka ta aŋni, sani nda ga zeghwa gha, sani guli nda ga zlaɔa gha ná, kiɔa,» ka ɲni.

³⁸ Ka Yesu zlganaftawani ta həŋ mantsa: «Sna a kuni ta skwi ta ɔawə kuni wa. Dza'a laviŋlava kuni ta sa leghwa tsa ghuya ɔaŋwa dza'a yu say ya ra? Ari dza'a tsu'ay kuni ta batema tsa ghuya ɔaŋwa dza'a ghuyɔpta lu ya?» ka'a nda həŋ.

³⁹ «Aŋi, dza'a laviŋlava ɲni,» ka həŋ. Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Mantsa nzakwani, dza'a say kuni ta leghwa ghuya ɔaŋwa dza'a yu say, dza'a tsu'ay

kuni ta batema tsa ghuya danwa dza'a lu ghuydipta ya†.

⁴⁰ Ama ta ghəŋa skwi ta nghananɗá tsa nzaku nda ga zeghwa da nda ya nda ga zlaɓa da ya ná, nghidigha a tsa ya wa. Nda nza tsa vliha ya ka ŋa gwal payanaf Lazglafta ta həŋ,» ka'a nda həŋ.

⁴¹ Na snanɗa tsa pɗakwa duhwalha ghwan ya ta tsa gwada ya, ka basanavata həŋ ta ŋuduf ta i Yakubu nda Yuhwana.

⁴² «Saghawasa,» ka Yesu nda həŋ. «Nda sna kuni ta gwal ta nghə lu manda mghamha ta ghəŋa mndəra mnduha ná, ta gay həŋ ta ma mgham mghama taŋ. Gwal kulaŋ lu guli, ta maray hahəŋ ta mbrakwa taŋ ta ghəŋa taŋ.

⁴³ Ama mantsa a nzakwani mataba kaghuni wa. Ka ta kumay mndu ta nzaku ka mali mataba ghuni katsi, ka nzata tsi ka kwalva ghuni.

⁴⁴ Ka ta kumay mndu mataba ghuni ta nzaku ta kəma katsi, ka nzata tsi ka kwalva inda mnduha.

⁴⁵ Wya tsi, sa a Zwanja mndu kabga ŋa maganata lu ta slna wa, ama ŋa nzaku ka kwalva mnduha, vlaha ta hafani ŋa vara ndəghata mnduha guli,‡» ka Yesu zlghanaftawani ta həŋ.

*Gunanata Yesu ta ira Bartime
Mat 20:29-34, Luk 18:35-43*

⁴⁶ Ka ɓhadaghatá həŋ da luwa Yeriku. Ta sabə i Yesu nda duhwalhani, nda tskata sanlaha ma mnduha ma tsa luwa ya, mamu sana ghulpa ta mndu ta nzaku ta wa tvi ka gatá skwi. Bartime hga tsa mndu ya, ta nzakway ka zwanja Time.

---

† **10:39** Gray nda Slna gwal ghunay 12:2. ‡ **10:45** Gray nda Slna gwal ghunay 14:24 nda 1 Timute 2:6.

⁴⁷ Manda snanṭani kazlay: Yesu zwanja la Nazaret ya ta sagha ka'a, ka dzatá tsi ta lawlaw, ka'a mantsa: «Yesu zwanja Dawuda, tawa ta hidahida ta i'i,» ka'a.

⁴⁸ Mbaḍa mnduha ka ṅurhway. «Ma gwadaf ka,» ka hən. Ama ka sganaghatá tsi ta dza lawlaw ka ṅdanḍa: «Zwanja Dawuda, tawa ta hidahida ta i'i,» ka'a.

⁴⁹ Ka sladata Yesu, ka'a mantsa: «Hgagaghawa hga,» ka'a. Ka hgaktá hən ta tsa ghulpa ta mndu ya. Ka hən nda tsi mantsa: «ṅavaṅa ka sli'afṭa ka, wya ta hga kagha,» ka hən.

⁵⁰ Ka slurtidiṅtá tsa ghulpa ta mndu ya ta lgutani, ka valavata ka labə nda tvə Yesu.

⁵¹ Ka ḍawanṭá Yesu da tsi. Ka'a mantsa: «Nu ta kumə ka ta magaghata ḍa na?» ka'a. «Maləma ḍa, ka nghəglanṭa yu ta vli,» ka'a.

⁵² «La, nda mba ka, kabga zlghafta gha ta i'i nda ṅudufa gha,» ka'a nda tsi. Ka gi nghəglanṭá tsa mndu ya ta vli, ka ksə tsi ta tvi ka dza'a mista Yesu.

11

Lama Yesu da luwa Ursalima Mat 21:1-11, Luk 19:28-40, Yuh 12:12-19

¹ Taghwan a hən ka ḥhadaghata da luwa Ursalima wu, ka labə hən nda mista ghwá zaytuṅ, ndusa nda sana luwaha ta hgu lu ka Beslaze nda Betani. Ka ghunaftá Yesu ta gwal his mataba duhwalhani.

² «Lawala da na luwa ta kəma ghuni na. Ka ḥhadaghaḥha kuni, dza'a slanaghasla kuni ta zwanja kḍih hbana lu ta kul walanṭa mndu ta laf tida. Ka plata kuni, ka klagaghata kuni.

³ Ka “ɲaw kuni ta tsa na” ka mndu dawanta da kaghuni katsi, “Mgham ta kumay,” ka kuni dazlay. Gi dza’a zlaghunanzla həŋ ɲa klaktá ghuni da hadna,» ka’a nda həŋ.

⁴ Ka sli’aftá həŋ ka labə, ka slanaghatá həŋ ta zwanja kdih ta hba ma bli ta watgha ga mndu ndusa nda wa tvi, ka platá həŋ.

⁵ Ka gwal ma tsa vli ya nda həŋ mantsa: «Nu tsa ta magə kuni na? Ta plə ɲaw kuni ta tsa zwanja kdih ya na?» ka həŋ.

⁶ Ka zlganaftá həŋ ta wa tanj manda ya mnanaf Yesu ta həŋ. Ka zlanťá lu ta həŋ, ka laghu həŋ.

⁷ Ka klədanaghatá həŋ ta tsa zwanja kdih ya ta Yesu, ka pghaftá həŋ ta lguta tanj, ka ɲladaftá Yesu nzafta tida.*

⁸ Ka liŋťá mnduha ta zlazlatá lgutha tanj ta tvi, sləhwa fuha ɲa sanlaha ta ɓalakta ma vwah† ka pghay ɲa tsu’ay.

⁹ Mbadaka gwal ta dza’a ta kəma Yesu nda gwal ta dza’a nda hulani tani ka hla wi. «ɲa Lazglafta glaku! Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta mndu ya ta sagha ma hgani.

¹⁰ Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta ga mgham ta sagha, ga mghama Dawuda ta nzakway ka da ɲni! Glaku ɲa Lazglafta ta luwa!‡» ka həŋ.

¹¹ Ka ɓhadaghatá Yesu da luwa Ursalima, ka lamə tsi da həga Lazglafta. Tahula naghanatani ta inda skwiha, ka sli’aftá tsi ka vraghuta da Betani kawadaga nda duhwalhani ghwanjpdə his, kabga nda ghada laghwa fitik.

---

* **11:7** Gray nda Zakari 9:9. † **11:8** Manda ya ma 2 Mghamha 9:13, zlatá skwi ɲa vla glaku ya. ‡ **11:10** Gray nda Zabura 118:25-26 nda Mata 21:9.

*Ksi'afra Yesu ta fwa ghuraf**Mat 21:18-19*

¹² Gamahtsimani, ta sabə həŋ ma tsa luwa Betani ya ka vru da luwa Ursalima, ka kuzlanaftá maya ta Yesu.

¹³ Ka nghanjá tsi ta sana ghuraf manda a nda sləhwa tbukw tida. Ka labə tsi nghanata, ka dza'a slanaghar slanagha a wa yu ta zwanj tida kə'a. Laghani tavata tsa fu ya, kə'a kə'a ná, sləhwa yeya tida, kabga ta fitika yakwa ghuraf a wa.

¹⁴ Ka Yesu nda tsa ghuraf ya mantsa: «Walglanja a mndu ta tsagatá yaku ta kagha ŋa zay wa,» ka'a. Ta snaysnay duhwalhani.

*Ghzagaptá gwal dzawa skwi ma həga Lazglafta**Mat 21:12-17, Luk 19:45-48, Yuh 2:13-22*

¹⁵ Tahula tsa, ka ɓhadaghatá həŋ da luwa Ursalima, ka lamə Yesu da daɓa həga Lazglafta. Ka slanaghatá tsi ta mnduha ta dzawa skwi nda sakwa skwi hada. Ka linjá tsi ta ghzliginjá həŋ dzibil, ka zlambidinjá tsi ta tabəlha gwal ta mbəd, nda vla nzakwa gwal ta dzawa ghərbu' tani.

¹⁶ Zlana a ta mndu dər turtuk ŋa tsughwadadapta nda ma tsa daɓa həga Lazglafta ya nda skwi wa.

¹⁷ Ka mnə tsi ŋa tanj. Ka'a mantsa: «Vinda a ma gwada Lazglafta kazlay: Həga da ná, dza'a nzakway ŋa həga maga du'a mndəra mnduha demdem kə'a ra? Ama mbaɗa kaghuni ka ninja ka galigha gwal gənda§,» ka'a.

---

§ 11:17 Ngha ta Isaya 56:7 nda Irmija 7:11.

¹⁸ Manda snan̄ta la mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta tsa skwi ya, ka zbə hən̄ ta tvi ŋa dzatá Yesu. Ama ta zlən̄ hən̄ guli, kabga ksan̄ksa tsa skwi ta taghə tsi ya ta hamata inda mnduha.

¹⁹ Manda dədəta fitik, ka sabə i Yesu nda duhwalhani ma tsa luwa ya ka laghwa tan̄.

Maga du'a kul had dga ghən̄

Mat 21:20-22

²⁰ Ga sərđək ta labə hən̄ ta tvi ka vru da Ursalima, kə'a ka duhwalha Yesu ná, dzun̄un̄ nda ghwala tsa ghuraf ksi'af tsi ya kay, nduk nda slrən̄hani tani.

²¹ Ka havaktá Piyer ta ghəŋa skwi ta luta. «Maləma dá, n̄gha ta ghwala ta na ghuraf ksi'af ka na kay 6a!» ka'a nda Yesu.

²² Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Fafwa ghəŋa ghuni ta Lazglafta!

²³ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dər ya ghwá ya mnə mndu kazlay: Sli'afslí'a ka v zamta ka ta v̄gha da drəf! ka'a nda tsi katsi, ka dgan̄ a tsi ta ghən̄ ta ghən̄ani wu, faffa ta ghən̄ani ta skwi ya mna tsi ŋa magakwani katsi, dza'a maganamaga Lazglafta ta tsa skwi ya.

²⁴ Tsaya ta kəl yu ka mnaghunata kazlay: Inda skwi dza'a kuni dawan̄ta nda maga du'a ná, fafwafa ta ghəŋa ghuni tida manda skwi nda ghada mutsatani, dza'a n̄ghay kuni ta magata tsa skwi ya.

²⁵ Ka ta maga du'a kuni katsi, ka waya ka'a mamu dgun ma ŋudufa ghuni nda sana mndu katsi, pliniswapla ta dmakwa tsa mndu ya,

kada plighunista Da ghuni Lazglafta ta luwa ta dmakuha kaghuni guli.

²⁶ [Ama, ka had kaghuni ta plinistá dmakwa mndu wa katsi, had Da ghuni Lazglafta ta luwa dza'a plighunistá dmakwa kaghuni guli wa]* » ka Yesu nda hən.

Ga mutsa Yesu ta glaku

Mat 21:23-27, Luk 20:1-8

²⁷ Ta mbađa hən, ka vrəgladaghatá hən da luwa Ursalima. Ta wawakwani Yesu ma həga Lazglafta, ka sli'adaghatá la mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la galata mndu guli slanaghata.

²⁸ «Nda mbrakwa wa ta maga ka ta na skwiha na, wa ta vlaghatá tvi ŋa magay?» ka hən nda tsi.

²⁹ «I'i guli, ka dawandawa yu ta skwi turtuk da kaghuni, ka zlgħidifzlgħa kaghuni ta wani katsi, dza'a mnaghunamna yu, ka nda mbrakwa wa ta maga yu ta tsa skwiha ya,» ka Yesu nda hən.

³⁰ «Wya tsa daway dá ya: Lazglafta ta ghunafta Yuhwana maga batem† re, ari mnduha a na? Zlgħidifwa zlgħa ta wani,» ka'a nda hən.

³¹ Ka laghu hən zlərday mataba taŋ. «Waka mu dza'a zlgħa wani. Ka Lazglafta ya ta ghunafta ka mu, kabgawu kwal kuni kul zlgħafta ba,» ka'a dza'azlay nda amu.

³² «Ka mnduha ta ghunafta» ka mu katsi, lava a mantsa guli wu, ka hən, kabga nda sna mnduha ta Yuhwana kahwathwata kazlay: Vərdá anabi ya

---

* **11:26** Ngha ta Mata 6:15. † **11:30** Ngha ta 1:4-5.

kə'a. Tsaya tama, ta zləŋay həŋ ta skwi dza'a magə mnduha.

³³ Mantsa tama: «Sna a aŋni ta mndu ta ghunakta wu,» ka həŋ. Ka Yesu nda həŋ tama mantsa: «Mantsa i'i guli, haď yu dza'a mnaghunata, ka nda mbrakwa wa ta maga yu ta tsa skwiha ya wu,» ka'a.

12

Sana ghwadaka mnda vwaha inabi

Mat 21:33-46, Luk 20:9-19

¹ Mantsa, ka nzatá Yesu ka mna gwada ŋa taŋ nda mahdihi, ka'a mantsa: «Mamu sana mndu ta sli'afita ka laghwi da ŋabaftá fuha inabi ndər ndər ndər ma vwahani, ka ŋamtá tsi ma dzugur. Ka laptá tsi ta vli ŋa ditsa yakwani. Ka bamta tsi nduk nda dumbi nda slra tani mida ŋa nzakwa mnda nghay*. Tahula kdĩntani ta payanata tsa vwahani ya dina, ka fanamtá tsi ma dzvu ta gwal hvay. Ka sli'afita tsi ka laghwi dista luwa. ² Sagha fitika daga yakwani, ka ghunadaghatá tsi ta sana kwalvani slanaghatá tsa gwal ta hvay ya ŋa mutsanafta taŋ ta ŋani ma yakwa tsa inabi ya.

³ Laghani, diŋ ksafksa həŋ ka dgaptá, ka vrința kul vlanța.

⁴ Ka ghungladaghatá tsi ta sana kwalva slanaghatá həŋ guli, ka tatanaghatá həŋ ta ghəŋ ka rarazata.

⁵ Ka ghungladaghatá tsa mnda vwah ya ta mahkəna kwalva, ka dzatá həŋ nda dza ta tsaya. Ka ghungladaghatá tsa mnda vwah ya ta sanlaha

---

* **12:1** Gray nda Isaya 5:1-2.

ma kwalvaha guli, ka dɣaptá hən nda dɣa ta sanlaha, ka pslatá hən nda psła ta sanlaha.

⁶ Ga va tsa mndu ya, mamu pɔakwa zwanani turtuktuk ta dɔvu tsi ma hya ɲudufani, ka kdɪntá tsi ta ghunadapta da tsa mnduha ya kazlay: Dza'a hulay hən tahula ta na zwanɔ da na kə'a.

⁷ Ka sli'afta tsa zwan ya ka lagha slanaghatá hən, “Ya wana tsa mndu dza'a za həga ya kaya! Sawa ka dzatá mu, ɲa zay amu ta tsa həga ya!” Ka tsa gwal ta hva tsa vwah ya mataba tan.

⁸ Diɲ ksafksa hən ka dzata, ka vzidɪntá hən ta mblani di'in nda tsa fuha inabi ya.

⁹ «Ndana tama, nu dza'a magə dani ma tsa vwaha fuha inabi ya? Dza'a laghala, ɲa zadánatani ta tsa mnduha ta hva ma tsa vwah ya, ɲa vlanɲtani ta tsa fuha inabi ya ta sanlaha ma mnduha.

¹⁰ Ta dzanaf a kaghuni ta vindatani ma deftera Lazglafta manda ya kə'a ta mnay ra? “Tsa pala wudidin gwal ta ba həga ya, tsaya ta nuta ka vərda palaka tughwa həga.

¹¹ Tsaya ná, Lazglafta ta dɔvaftá nzakwa tsa pala ya ka vərda palaka tughwa həga. Skwa ndərmimay nzakwani ta wa ira amu!†» ka'a.

¹² Tsatsafta tsa maliha ya ná, ta ghəɲa tan ta gwada Yesu ta tsa gwada ya. Ka zbə hən ta tva ksafɔ, ama ka zlanatá hən ka laghwa tan kabga zləɲa gwada da mnduha.

Gwada ta ghəɲa pla dzumna

Mat 22:15-22, Luk 20:20-26

¹³ Ka ghunaftá hən ta sanlaha mataba la Farisa nda mnduha Hiridus,‡ ɲa dza'a gwada nda Yesu,

† 12:11 Ngha ta Zabura 118:22-23. ‡ 12:13 Ngha ta Mata 3:6.

kada ďakwatsafta lu ta gwada ma wani ŋa ksafu.

¹⁴ Wya ka hɛŋ lagha mnay ŋani: «Malɛma ďa, nda sna ŋni kazlay: Dar gwada ta mnɛ kagha kɛ'a, had kagha ta zɛŋa ira mnduha wu, kabga had ghuya gha nda mndu ta għɛɛakwani wa. Vɛɛďa nzaku manda ya ta kumɛ Lazglafta ta taghɛ kagha. Ta kumay ŋni ta ďawanťa gwada da kagha: Ma zɛlaha Lazglafta nɛ, nda ra re, ra a wa ka pla dzumna ŋa mgham dagala ma Ruma na? Dza'a plɛr pla a wa ŋni na?» ka hɛŋ.

¹⁵ «Kabgawu ta kɛl kuni ka dzɛgha i'i na?» Ka Yesu zɛlghanaftawi ta hɛŋ, kabga nda sna ta tsa madgwirmadgwira taŋ ya. «Klagaghawakla ta tsa kwaɓu ya ka nghanata yu,» ka'a.

¹⁶ Ka klanaktɛ hɛŋ turtuk. Ka ďawanťa Yesu da hɛŋ. Ka'a mantsa: «Nda wa grafta lu ta na skwi tsaf lu tida na na? Ŋa wa na hgu tida na guli?» ka'a nda hɛŋ. «Ŋa mgham Sezar ya,» ka hɛŋ.

¹⁷ Ka Yesu nda hɛŋ mantsa: «Vɛɛŋwa mgham Sezar ta ya ta nzakway ka ŋa mgham Sezar, vɛɛŋwa Lazglafta ta ya ta nzakway ka ŋa Lazglafta,» ka'a nda hɛŋ. Ka ndɛrmim hɛŋ katakata ta tsa zɛghawani ya.

Daway ta ghɛŋa sli'agabta ma mtaku nda hafu

Mat 22:23-33, Luk 20:27-40

¹⁸ Ka sli'adaghatɛ la Sadukiya slanaghata Yesu guli. Hahɛŋ nɛ, gwal ta mnay kazlay: Had sli'agabta mndu ma mtaku wuŝ kɛ'a ya hɛŋ. Ka ďawanťa hɛŋ da tsi, ka hɛŋ nda tsi mantsa:

¹⁹ «Malɛma ďa, wya ka Musa vindaŋnafta: “Ka mamu mndu mtu zwanamani ka zɛɛťa markwa

taŋ, ya a ta zwaŋ nda tsa marakw ya wu katsi, wunanaghata tsa zwaŋamani ta ndiri ya ta tsa wadgani ya, ŋa yanatani ta zivir ta tsa zwaŋamani ta mtuta ya,”* ka’a.

²⁰ «Tsaw ghalya, si mamu zwanama ndəfáŋ həŋ ma da taŋ. Si ka klaftá zumali ma həŋ ta marakw, ka mtutá tsa mndu ya ta yana a lu ta zwaŋ wa,

²¹ ka wunanaghatá tsa mahisa zwaŋ ya ta tsa wadgu ya, ka mtutá tsaya guli, yana a lu ta zwaŋ wa. Mantsa ya tsa mahkəna zwaŋ ya guli.

²² Inda tsa zwaniha ya ndəfáŋ ndəfáŋ, ka raftá həŋ ta tsa marakw ya, kul haď ya ta yatá zwaŋ nda tsi. Tahula rwuta tsa zwaniha ya ndəfáŋ ndəfáŋ, ka mtuta tsa marakw ya guli.

²³ Mantsa tama ní, baďu sli’agabta ma mtaku nda hafu ní, ŋa wa ŋa wa dza’a nzakwa tsa marakw ya mataba taŋ baďu tsaya tama, ya wya klafkla həŋ demdem ta tsa marakw ya ka markwa taŋ?» ka həŋ nda tsi.

²⁴ Ka Yesu zlganaftawani ta həŋ mantsa: «Ta nanay kuni ta ghəŋ. Kabgawu kəl yu ka mnay mantsa? Sna a kuni ta skwi nda vinda ma gwada Lazglafta wu, sna a kuni ta mbrakwa Lazglafta guli wa.

²⁵ Tahula sli’agapta ma mtaku nda hafu ná, ta haď kluvtá vgha i marakw nda zə’al wu, dza’a nzanza həŋ manda duhwalha Lazglafta ta luwa.

²⁶ Ta ghəŋa gwada ta vragapta ma mtaku nda hafu ya ná, ta dzaŋaf a kuni ta tsa vli ta ghəŋa mubuk nda vu tida ma deftera Musa ya ra? Ka

---

* **12:19** Ngha ta Sabi 20:1-17 nda Vrafta ta Zlahu 5:6-22, 25:5-10 nda Zrafta 38:8.

Lazglafta nda Musa hada na: “Ii Lazglafta Abraham, ii Lazglafta Izak, ii Lazglafta Yakubu,†” ka’a.

²⁷ Hahəŋ ná, ta nda hafu həŋ, kabga Lazglafta ná, Lazglafta gwal nda rwa a wu, ama Lazglafta gwal nda hafu ya. Ta nanay kuni ta ghəŋa ghuni katakata,» ka Yesu nda həŋ.

Daway ta ghəŋa mali mataba zlahu

Mat 22:34-40, Luk 10:25-28

²⁸ Ma tsa vli ya, mamu sana mndu mataba gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta sna tsa skwi ta zlərdə i Yesu nda la Sadukiya ya. Nghayni ná, dīna tsa zlgatá wa Yesu ŋa taŋ ya. Ka sli’afta tsi ka gavadaghata tavata Yesu da dawəŋta. Ka’a mantsa: «Wati mali ma inda zlahuha na?» ka’a.

²⁹ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Wya mali mida: Snawa 6a la Isra’ila! Mgham ta nzakway ka Lazglafta ná, tsatsi turtuktuk Mgham.

³⁰ Mantsa tama, ka dvuta ka ta Mgham ta nza-kway ka Lazglafta gha nda hyahya ŋudufa gha, nda inda hafa gha, nda inda ndana gha, nda inda mbrakwa gha.‡

³¹ Wya mahisani: “Ka dvuta ka ta mnda səla manda va dvuta gha ta ghəŋa gha.§” Mataba inda zlahuha ná, had zlahu ta malaghutá tsahaya wa,» ka’a.

³² Ka tsa mndu ta tagha zlahu ŋa mnduha ya nda tsi mantsa: «Zda tsa mghama da. Kahwathwata tsa mnə ka kazlay: Turtuktuk Lazglafta kə’a ya, had sani dekdek ta ghəŋa tsatsi* wa.

---

† 12:26 Ngha ta Sabi 3:2, nda 3:6, 15-16. ‡ 12:30 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 6:4, 5. § 12:31 Ngha ta Levi 19:18. * 12:32 Gray nda Vrafta ta Zlahu 4:35.

³³ Had taβta đvuta mndu ta Lazglaftani nda hyahya ηudufani, nda inda ndanani, nda inda mbrakwani, nda đvutani ta mnda səla manda va đvutani ta ghəŋani wa. Malaghumala tsaya ta ghəŋa skwi nda səla ta drafta lu tsuhtsuh ta gwir. Malaghumala guli ta planatá ghəŋ ta plu lu nda hamata skwiha nda ya nda rini† ta vlaŋta lu manda ya đawan zlahu,» ka tsa mndu ya.

³⁴ Nghanata Yesu ta tsa zlgħawani ya ná, mamu đifil mida. Ka'a nda tsi mantsa: «Di'ingħu a ka nda ga mghama Lazglafta wa,» ka'a. Had mndu ta derglaftá ηuduf ka đawgəltá vli da tsi tahula tsa wa.

Zwanja Dawuda Kristi ra?

Mat 22:41-46, Luk 20:41-44

³⁵ Ka kdə Yesu ta tagħa skwi ŋa mnduha ma həga Lazglafta. Wya ka'a ta mnay: «Kurki gwal tagħa zlahu ŋa mnduha ta mnay kazlay: Kristi ná, zwanja Dawuda ya ka'a na?

³⁶ Ya wya ka vərđa Dawuda pghafər Sulkum nda ghuđa mnata:

“Ka Mgham Lazglafta mnanatá Mghama đa na: Nzanza għa nda ga zegħwa đa ha ka sagħa fitik dza'a niŋta

yu ta ghumaha għa ka skwa diŋlay għa,‡” ka'a.

³⁷ Ya “Mghama đa ka,” ka vərđa Dawuda ta hğay ní, wa kə'a nzəglaku ka zwanjani tama?» ka'a guli. Tsa skwi ta tagħə Yesu ya na, zđəganazđa ta tsa dəmga ta snay ya.

Planagħatá vu ta gwal tagħa zlahu

Mat 23:1-36, Luk 20:45-47

† 12:33 Gray nda Huseya 6:6. ‡ 12:36 Nğha ta Zabura 110:1.

³⁸ Wya ka'a nda həŋ ma tsa skwi ta taghə tsi ya. «Daswa ka kuni nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha! Hahəŋ ná, nda lgutha zutututa zdəganata wawaku ta həŋ. Zdəganazda ganaghatá zgu ta həŋ ta luma.

³⁹ Ta zbay həŋ ta vla nzaku ta kəma ma həga ta kəl lu ka tagha skwa la Yahuda. Vla nzaku dīna ta zbə hahəŋ ma vla za skwa zay guli.

⁴⁰ Hahəŋ gwal ta dghwadgudunťá skwa la wadgu. Zdəganazda slrinťá maga du'a ta həŋ ta kəma mnduha ŋa ghubanťá həŋ. Dza'a tsanaghatsa lu ta guma ta həŋ katakata,» ka'a.

Vla skwa markwa wadgu ka pđu

Luk 21:1-4

⁴¹ Tahula tsa, ka nzatá Yesu mbəŋ nda akwata pgha tsemi ma həga Lazglafta, ka nghay ka mnduha ta pgha tsemi dida. Nda ndəgha la gadghəl ta va pghadatá tsemi.

⁴² Ka lagha sana markwa wadgu ka pđu guli, ka pghadatá tsi ta aneni his kul slaghuta ka sana skwi.

⁴³ Mantsa tama, ka haganťá Yesu ta duhwalhani, ka'a nda həŋ mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, tsemi pghada ya markwa wadgu ya da ya skwi ya ná, mal ŋani ka ŋa pđakwa mnduha,

⁴⁴ kabga sanlaha ná, ma fərta tani da həŋ kla'ata həŋ ka pghadata. Ama tsa marakw ya ná, kdavakta skwi ma ŋa zayni ga tan klaf tsatsi ka pghadata,» ka'a.

13

Tasinťá həga Lazglafta

Mat 24:1-2, Luk 21:5-6

¹ Ma fitika saba i Yesu ma hęga Lazglafta, ka sani mataba duhwalhani nda tsi mantsa: «Mghama ęa, ngha ta glakwa na pala na ęa! Nghana ka ta glakwa bata na hęga na ęa!» ka'a. ² Ka Yesu nda hęn mantsa: «Nda ngha ka ta glakwa batá na hęga na ki'e, had' nzugwatá pala dęr turtuk dza'a pđata wa, dza'a tasințasa lu tesne'» ka Yesu nda tsi.

Skwiha dza'a magaku ma kđę kđakwa ghęn hadik sagha

Mat 24:3-14, Luk 21:7-19

³ Tahula tsa, ka sli'aftá Yesu ka laghwi nzata ta ghwá zaytuŋ, ta nzakway mbęn nda hęga Lazglafta, ka ksaghutá i Piyer nda Yakubu nda Yuhwana nda Andre nda ghęn taŋ ta Yesu ka đawanța da tsi.

⁴ «Yawu dza'a magakwa tsa skwiha ya, njizla wu dza'a maranța magakwa inda tsa skwiha ya na? Mna gwananța mna,» ka hęn nda tsi.

⁵ Ka zraftá Yesu ta mnay nja taŋ, ka'a nda hęn mantsa: «Đaswa ka kuni yaha mndu da nanaghu-nafta.

⁶ Kabga nda ndęgha mnduha dza'a sli'akta ka klaftá hga đa kazlay: "I'i Kristi," ka inda taŋ dza'a mnay, nja nanaghata taŋ ta ndęghata mnduha.

⁷ Dza'a nda sna kuni ta mna gwada ta lmu ndusa nda ya di'in, yaha nđufufa ghuni tđu, kabga dza'a magaku tsa skwiha ya, ama kđavakta kđakwa ghęn hadik a tsa wa.

⁸ Dza'a lmay sana hadik ta lmu nda sana hadik, mantsa sana luwa nda sana luwa guli. Dza'a ghudzavafghudza hadik ma vliha kavghakavgha.

Dza'a slaku maya ta hadik. Nda tsahaya dza'a zlra ghəŋa hadik ta basay manda marakw ta basa yaku.

⁹ Kaghuni, daswa ka kuni, dza'a hlay lu ta kaghuni da vla guma, dza'a dɔgay lu ta kaghuni nda sarak ma həga tagha skwa la Yahuda. Dza'a hladaghunagha hla lu ta kəma la ŋumna nda mghamha, kabga nzakwa ghuni ka duhwalha da. Hada dza'a maranta kuni ta nzakwa ghuni ka maslɛmtsəka da ta kəma taŋ.

¹⁰ Wya skwi dza'a magaku karaku: Dza'a nzakway tkwe' ka mnananta mnduha ta ghəŋa hadik tender ta Lfida Gwada Lazglafta, kada kuduta ghəŋa hadik.

¹¹ Hlafta lu ta kaghuni ka hlaghata da vla guma ya, yaha kuni da laghwi da ndana skwi dza'a kuni mnay hada kazlay: Nu dza'a mu mnay tama, ka'a. Ka nu dza'a sagha da ghəŋa ghuni ma tsa fitik ya, tsaya dza'a kuni mnay, kabga kaghuni a dza'a gwaday wa. Dza'a sagha da Sulkum nda ghuɓa skwi dza'a kuni gwaday.

¹² Ma tsa fitik ya na, zwanamani dza'a vlatá zwanamani ŋa dzata, zwanani ŋa da dza'a vlata ŋa dzata, ta mbədavata zwani tvə dadaha taŋ nda mamaha taŋ ŋa vlatá həŋ ŋa pslata.*

¹³ Dza'a husanhusa kuni ta inda mnduha, kabga nzakwa ghuni ka duhwalha da, ama mndu ya dza'a kfanakta su'afta dza'a mbaku,» ka'a.

*Manzakdawaya skwi
Mat 24:15-28, Luk 21:20-24*

---

* **13:12** Gray nda Mika 7:6.

14 «Ma sana fitik dza'azlay, dza'a nda ngha kuni ta manzakdaway ta nriŋta† skwa Lazglafta dza'a nzata ma vli má si kul raku. Ka havapta mndu nda sna ta dzaŋa. Mantsa guli, ka nda ngha gwal hadna ma Zudiya ta tsa skwi ya katsi, ka hwaya həŋ ta ghwá.

15 Ka ta nzaku mndu ta bɔɔma həga, yaha da ndana valagata ŋa vru da həga‡ kabga ŋa klaftá sana skwi, ka hwaya tsi ta hwaya.

16 Mndu ya ma vwah guli, yaha da ndana vrakta dzagha ŋa klaftá lgutani.

17 Ghuya ɔaŋwa dza'a slanaghatá mi'aha nda huɔi nda gwal nda zwani ta ghuva taŋ ma tsa fitik ya!

18 Ndəɔawa dzvu da Lazglafta, kabga yaha tsa skwiha ya slata givya.

19 Ka yawu tsatá ghəŋa haɔik ka sagha ta gita, ta sla a mndərga tsa ghuya ɔaŋwa dza'a slata ma tsa fitik ya wu, sləglata a vani guli wa. §

20 Ka má fa a Lazglafta ta htanaktá tsa fitik ya wu katsi, ma haɔ mndu dza'a mbafta wa. Ama dza'a htanaghuhta ta tsa fitik ya, kabga gwal ɔagap tsi ŋa nzaku ka ŋani.

21 Ka “wana Kristi hadna,” “a' wa'a Kristi hada a,” ka mndu nda kaghuni katsi, yaha kuni da snay,

22 kabga dza'a sli'agaghasli'a ghwaɔaka la krista nda ghwaɔaka anabiha. Dza'a magay həŋ ta ŋizla sana skwiha nda mazəməmha ŋa nana ɔagatá mnduha Lazglafta, ka má ta magaku tsi.

23 Kaghuni, ɔaswa ka kuni. Wya mnaghunamna

---

† 13:14 Ngha ta Daniyel 9:27, 11:31, 12:11. ‡ 13:15 Ngha ta Mata 24:17. § 13:19 Gray nda Daniyel 12:1.

yu ta tseke'luwa ta inda skwi dza'a magaku dem-dem.

Vragata Kristi

Mat 24:29-31, Luk 21:25-28

²⁴ «Tsa fitik dza'a sagha tahula ghuyapta lu ta tsa danwa ya, dza'a mtumta fitik, had tili dza'a bəglaftha wa.

²⁵ Dza'a rkaga rka tekwatsa ta luwa, ta dza'a ghudzavafghudza mbrakwa sana skwiha ta luwa.*

²⁶ Ma tsaya tama, dza'a nghanṭa lu ta saha Zwanṭa mndu nda mbraku ma ghwayak, ta wudaku katakata ma glakwani ta saha tsi dza'azlay.

²⁷ Ghwanafha ta duhwalha Lazglaftha, ṅa sli'a taṅ ta kdavakta ghəṅa hadik tender,† kulam ta slrəṅa luwa, ṅa tsakaktá mnduhani dagab tsi.

Tagha skwi ta ghəṅa ghuraf

Mat 24:32-35, Luk 21:29-33

²⁸ «Nghawa skwi ta magaku nda ghuraf ba! Ka nda nḡa kuni ta ghuraf ta daku katsi ná, gi nda sna kuni kazlay: Ndusa dəwiṅ tama kə'a.

²⁹ Mantsa ya guli, ka nda nḡa kuni ta tsa skwiha ya ta magaku katsi ná, ka snanṭa kuni kazlay: Ta tvi səla Zwanṭa mndu ka saha tama kə'a.

³⁰ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had na mnduha ta na zamana gita na dza'a kduta dekdek kul slatá tsa skwiha ya wa.

* **13:25** Gray nda Isaya 13:10, 34:4, Azekiyel 32:7, Yuwel 2:10, 3:4.

† **13:27** Gray nda Vrafta ta Zlahu 30:4, Zakari 2:10 Nehemi 1:9.

³¹ Luwa nda hadik ná, dza'a kǎfu kǎa. Ama gwada ǎa ná, had dza'a kuǎfuta wa. Nzawanza hzlenja, yaha kuni hani.

*Lazglafta yeya nda sna ta kǎakwa ghǎja hadik
Mat 24:36-44*

³² «Ta ghǎja gwada ta tsa fitik ya ná, had mndu nda sna ka ta wati luwa tsi wa. Dǎr duhwalha Lazglafta ta luwa, dǎr zwanjani, sna a hǎj wa. Ba Da turtukwani yeya nda sna ta tsa fitik ya.

³³ Daswa ka kuni! ka nzata kuni hzlenja nda fatá ghǎja ghuni, sna a kuni ka yawu dza'a sagha tsa fitik ya wa.

³⁴ Tsa skwi ya ná, dza'a nzakway manda zǎ'ala hǎga ta vrakta ta za wliwani. Ma sli'ani, ka zlanǎtá tsi ta hǎgani ma dzva gwal ksanatá slnani, daganafha ta slna tan ta hǎj. Ka ngha ka ta hǎga, ka'a nda mnda ngha hǎga, ka nzata ka hzlenja, ka'a guli. Ka sli'aftá tsi ka laghwi.

³⁵ Kaghuni guli, hzlenja fata ghǎja ghuni kabga snanǎta a kuni ka ta wani luwa dza'a sagha zǎ'ala hǎga wa. Ka gahawu tsi, ka ma takala tsi, ka ta waha vazak tsi, ka gasǎrdǎk a dza'a sagha tsi, had mndu nda sna wa.

³⁶ Daswa ka kuni da sagha tsi dluk slaghu-naghata pslapsla hani ta kaghuni.

³⁷ Manda va na ta mnǎ yu ǎa ghuni na ná, mantsa ya ta mna yu ǎa inda mnduha kazlay: Hzlenja ka kuni fata ghǎj,» ka'a.

14

*Dzra skwi ǎa ksafuta Yesu ǎa dzata
Mat 26:1-5, Luk 22:1-2, Yuh 11:45-53*

¹ Ta his fitik ka sagha fitika skala Pak, nda skala buradi kul had is mida,* ka zbu gwal dra skwi ɲa Lazglafta nda gwal tagha zlahu ɲa mnduha ta hidaku ɲa ksafťá Yesu ma kdek ma kdek ɲa klay dzata.

² «Yaha da nzakway bađu tsa fitika skala Pak ya tama, kabga ka bađu tsa ka mu ksay katsi ná, ka waya ka skwi da sli'anaftá mnduha ta hwanzaɓaku,» ka həŋ.

Pghay sana marakw ta urdi ta ghəŋ ɲa Yesu

Mat 26:6-13, Yuh 12:1-8

³ Ma luwa Betani Yesu ta nzaku ka za skwa zay ma həga ga Simuŋ si nda rdá mndu tida ya, ka lamə sana marakw slanaghata nda klatá hwaraka Albastra ndəghamə tsi ta urda sana fu ta hgu lu ka Nar. Nda bla dzva tsa urdi ya katakata. Ka ɓlaghutá tsi ta wa tsa hwarak ya, ka bərzləganatá tsa urdi ya ma ghəŋ ta Yesu.

⁴ Ka kuzlanaftá tsi ta sanlaha ta ɲuɗuf, ka ru-ruŋwaku həŋ ta ruŋwaku. Ka həŋ mantsa: «Kabgawu ta kəl lu ka badza urdi ka bətbət na?»

⁵ Ta skwi má ɲa klafta ka skwapta ɲa mutsaftá suley hkən dərmaḱ†, ka daganafťá gwal pɗu ná,» ka həŋ ka ɓasanavatá ɲuɗuf ta tsa marakw ya, ka davay.

⁶ Ama ka Yesu nda həŋ mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka ghuya ɗaŋwa ɲa tsa marakw ya? Zlanawa zla, ɲərma skwi tsa skwi ya magiha tsi.

⁷ Gwal ka pɗuha ná, kawadaga həŋ nda kaghuni inda fitik,‡ laviŋlava kuni ta vla skwi ɲa taŋ dər

---

* **14:1** Ngha ta Sabi 12:1-27. † **14:5** Ngha ta Markus 6:37. ‡ **14:7** Gray nda Vrafta ta Zlahu 15:11.

yawu tsi manda ya ta kumə kuni. I'i ná, gđavata a yu tavata kaghuni wa.

⁸ Kđavakta ηərma skwi kura tsi, maga tsi. Rđi má ηa masadıvata bađu dza'a da da hadik, tsaya na masadıva tsi na.

⁹ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, inda vli dza'a mnə lu ta Lfida Gwada Lazglafta ma ghəηa hadik tender, dza'a rusay lu ta skwi maga na marakw na, ηa hava na marakw na.»

Skwapta Zudas Iskaryut ta Yesu

Mat 26:14-16, Luk 22:3-6

¹⁰ Ka sli'aftá Zudas Iskaryut. Tsatsi ná, tekw mataba duhwalha ghwanpđə his, Ka laghu tsi da slanaghatá gwal dra skwi ηa Lazglafta. «Dza'a vlaghunavla yu ta Yesu ma dzva ghuni,» ka'a nda həη.

¹¹ Tahula mnanatani ta tsa gwada ya ta həη, ka rfu həη ta rfu. «Dza'a vlaghavla aηni ta tsemi guli,» ka həη nda tsi. «Yaw,» ka Zudas. Tahula tsa tama, ka ηavata Zudas ka psa tvi dza'a kəl tsi ka vlanťá Yesu ta həη.

Zay Yesu ta skwa zay ηa skala Pak

Mat 26:17-25, Luk 22:7-14,21-23, Yuh 13:21-30

¹² Bađu tsa tanťana fitika skala skwa zay kul had is mida ya, bađu tsaya ta hna lu ta tuwak ηa maga tsa skala Pak ya. Ka duhwalhani nda Yesu mantsa: «Ga ta kuma ka ta payafta mu ta vli ηa maga skala Pak na?» ka həη.

¹³ Ka ghunaftá tsi ta gwal his mataba duhwalhani. Ka'a nda həη mantsa: Lawala da huđa luwa, dza'a guyaku kuni nda sana mndu ta kla bzleghwa imi, ka dza'a kuni mistani.

14 Ka dza'a lamə da həga ga tsi ya ná, ka mnanatá kuni ta zə'ala həga ma tsa həga ya kazlay: Ga tsa vli dza'a kəl yu ka za skwa zay ɲa skala Pak kawadaga nda duhwalha da ya na? ka mghama ɲni, ka kuni dazlay nda tsi, ɲa maraghunatani.

15 Ya dza'a maraghunamara ta vli ma sana dzuguvi ta ghəɲa sana həga nda payatá inda huzlaha mida. Hada dza'a payamafta kuni ta skwi ɲa za skwa zay ɲa skala Pak, ka'a.

16 Ka sli'aftha tsa duhwalha ya, ka laghwi da hudluwa, ka slafta həɲ ta inda tsa skwiha ya, manda va ya mnanaf Yesu ta həɲ. Ka datá həɲ ta skwa zaya skala Pak hada.

Sani ma kaghuni dza'a skwaptá i'i, ka Yesu

17 Gahawu tama, ka lagha tsi kawadaga nda duhwalhani ghwanɲɔdə his.

18 Nda nza nzakwa taɲ tama ta za skwa zay həɲ, ka Yesu mantsa: «Kahwathwata ta mnaghunata yu, mamu mndu turtuk mataba ghuni ta zə mu ta skwa zay kawadaga nda tsi, dza'a vlatá i'i ma dzva mnduhaŦ,» ka'a.

19 Rəmasas ka vgha taɲ. «I'i a wu su'u na? I'i a wu su'u na? I'i a wu su'u na?» ka həɲ turtuk turtuk nda tsi.

20 «Mndu turtuk mataba na kaghuni ghwanɲɔdə his ta zə mu ta skwa zay ma hliba turtuk* na tsa mndu ya.

21 Wya te'uwa, Zwanja mndu ná, dza'a mtaku manda ya nda ghada vindatani ma gwada Lazglafta.† Ama danwa ɲa mndu dza'a vlata Zwanja

§ 14:18 Gray nda Zabura 41:10. * 14:20 Ngha ta Zabura 41:10.

† 14:21 Ngha ta Zabura 22:2-19 nda Isaya 53.

mndu ma dzva mnduha ŋa dzata. Dər ya má kwal lu yatá tsa mndu ya,» ka'a nda həŋ.

Tahanata Yesu ta za skwa zay nda ghuba

Mat 26:26-30, Luk 22:14-20, 1Kwa 11:23-25

²² Ta zə həŋ ta skwa zay, ka klaftá Yesu ta tsa bu-radi ya, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta, ka ɓalanaftá tsi ta həŋ. Ka'a nda həŋ mantša: Nanana ná, slu'uvgha ɗa ya, zlgħawazlgħa, ka'a.

²³ Tahula tsa, ka klaftá tsi ta leghwa ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta, ka vlanťá tsi ta həŋ. Ka zlgħaftá həŋ ka ŋaŋa'ata demdem.

²⁴ Ka'a nda həŋ mantša: «Nanana na usa ɗa ya. Nana usa ɗa ná, dza'a pghupgha ŋa slərɓa zughu mataba mnduha demdem nda Lazglafta.‡

²⁵ Kahwathwata ta mnaghunata yu, haɗ yu dza'a səglanťá ima yakwa fwa inabi ha ka labə ta fitik dza'a kal yu ka sa lfidani ma ga mghama Lazglafta wa,» ka'a nda həŋ.

²⁶ Ka fafanaftá həŋ ta laha§ zləzlvə Lazglafta, ka sli'aftá həŋ ka dza'a ta ghwá zaytuŋ.

Sna a yu ta kagha wu, ka Piyer nda Yesu

Mat 26:31-35, Luk 22:31-34, Yuh 13:36-38

²⁷ Ta labə həŋ ta tvi, ka Yesu nda həŋ mantša: «Dza'a hwahwayaghu hwahwaya kuni ka zliɗivata,* » ka'a nda həŋ. Wya te'uwa nda vinda ɗa Lazglafta kazlay:

Dza'a dzadza yu ta mnda ngha tuwak, ŋa ga-zlaghuta tuwakha kə'a†.

---

‡ **14:24** Gray nda Sabi 24:8, Irmija 31:31-34. § **14:26** Ngha ta Zabura 113-118. * **14:27** Ngha ta Zakari 13:7. † **14:27** Ngha ta Zakari 13:7.

²⁸ «Dza'a dzadza lu ta i'i, ama tahula sli'agabta da, dza'a tinlaghutinja lu ta bhadaghata da Galili ka kaghuni,» ka'a.

²⁹ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Dər hwahwayaghuta lamndu ka zlavaghata, i'i, zlavaghata a yu dekdek wa,» ka'a.

³⁰ Ka Yesu nda tsi guli mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghata wa, ta vana rvidik gita u ná, ma kdaku vazak ka wahata kamahis, dza'a mnamna vərda kagha hkən səla kazlay: Sna a yu ta na mndu na wu kə'a.»

³¹ Ama ka Piyer vrəglintá zlganaftawi nda mbraku nda mbraku mantsa: «Dər má ŋa dzatá i'i kawadaga nda kagha tsi, had yu dza'a mnay kazlay: Sna a yu ta kagha wu kə'a wu,» ka'a nda tsi. Manda va tsaya, ka pdakwa sanlaha nda tsi guli.

Ndaba dzva Yesu ma Getsemani
Mat 26:36-46, Luk 22:39-46

³² Ka bhadaghatá hən da sana vli ta hgu lu ka Getsemene.‡ Lagha taŋ da tsa vli ya, «nzawanza hadna ta dza'a yu da maga du'a,» ka Yesu nda duhwalhani.

³³ Ka hgana'atá tsi ta i Piyer nda Yakubu nda Yuhwana kawadaga nda tsi. Ta mbədap a hən ta səla wu ná, ka ksafatá zləŋ ta Yesu ka ghuyay ma vgha.

³⁴ Ka'a nda hən mantsa: Tdatda ŋudufa da katakata ta kuma dzihata, nzawanza hadna ndiri, ka'a nda hən.

³⁵ Tahula tsa ka mbədapatá tsi ta səla dau' manda a, ka zləmbatá tsi ta hadik, ka ndəbə tsi ta dzvu da

‡ 14:32 Ngha ta Mata 26:36.

Lazglafta: Ka má ta magaku tsi katsi ná, ka laghula na ghuya danwa na ta ghəŋa da, ka'a.

³⁶ Ka'a guli: «Aba, Da, had skwi kul laviŋtá ka ta magay wa, klinkla ta na gruma dza'a yu say na! Nziyanza tsi tama, manda ya ta kumə i'i a wa, ama ka nza tsi manda ya ta kumə kagha,» ka'a.

³⁷ Ka sli'aftá tsi ka vrakta slanaghatá duhwahani, ka slanaghatá tsi ta həŋ ta hani. Ka'a nda Piyer mantsa: «Simuŋ, ta hani ka ra? Laviŋ a ka ta nzdavata ta nzaku ndiri dər ka ki'a ra!

³⁸ Nzawanza ndiri, ka ndəba kuni ta dzvu yaha kuni da zləmbamta ma ghwadaka skwi dza'a dzghaghunata,» ka'a nda Piyer. «Nda sna yu ta kumay ŋudufa ghuni ta maga skwi dīna, ama had mbrakwa slu'uvgha wa,» ka'a nda həŋ.

³⁹ Ka vrəglaghutá tsi da maga du'a manda va tsa ya kay guli.

⁴⁰ Ka sli'iglaftá tsi ka vrəglakta slanaghatá həŋ. Ta vraktá tsi ná, ta zuŋura hani həŋ kay guli. Ka sli'anaftá tsi ta həŋ. Triđ traptra həŋ ta skwi ŋa mnanata, kabga nda ghuya həŋ da hani. Ka vrəglaghutá tsi.

⁴¹ Ka vrəglaktá tsi ŋa mahkəna səla, ka'a nda həŋ mantsa: «Tata hani kuni ka mbi'a vgha ghuni tama ba? Nda kda, nda maga fitikani tama. Wana vlanvla lu ta Zwanə mndu ma dzvu ta gwal dmaku.

⁴² Sli'afwasli'a, mbadma guya həŋ, wya ndusakta tsa mndu ta vlatá i'i ma dzva taŋ ya,» ka'a nda həŋ.

Ksaftá Yesu

Mat 26:47-56, Luk 22:47-53, Yuh 18:3-12

⁴³ Tata tsa gwada ya Yesu, ta lagha Zudas ta nza-kway tekw mataba duhwalha ghwanpɔɔ his. Ka lagha tsi kawadaga nda tskatá mnduha, nda huzla lmu da həŋ da slanaghatá Yesu. Tsa mnduha ya ná, ghunatá mnduha mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda la galata mndu ya.

⁴⁴ Tsa Zudas ya ná, tsatsi ta vlanťa həŋ. Tinlaghutiŋla ta mnanatá həŋ kazlay: Ka nda ngha kuni ta tsa mndu dza'a lagha yu da brusata ya ná, ya vani tsaya. Ka gi ksafta kuni, ka kla kuni, yaha kuni da walanťa zlinťa, ka'a nda həŋ.

⁴⁵ Bhadaghatani, ka gavadaghatá tsi tavata Yesu. «Zgu tsa Maləma da,» ka'a ganaghatá zgu ka brusay.

⁴⁶ Ka gi sli'adaghatá tsa mnduha ya ksaftá Yesu.

⁴⁷ Ka gi tshagaptá sana mndu tavata Yesu ta kafayani, ka gi tsaghutá sləməŋa§ sani ma kwalva tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya.

⁴⁸ Ka Yesu nda həŋ mantša: «Nya ta maguta kəl kuni ka sli'agaghata nda huzla lmu da ksa i'i, gənda yu ra?

⁴⁹ Ya wya kawadaga yu nda kaghuni ta tagha skwi ma həga Lazglafta tazlay, hada kaghuni, kabgawu kwal kuni ksaftá i'i? Wya nana skwi ta magaku na ná, ŋa nzakwani manda ya mna gwada Lazglafta ya,» ka'a.

⁵⁰ Ka hwahwayaghutá* duhwalha Yesu ka zlanavata.

⁵¹ Ka sli'aftá sana galaɔay ka mbaɔa mistani, nda tsatá gwada ta vghani, ka kumə lu ta ksafta,

---

§ 14:47 Ngha ta Yuhwana 18:26. * 14:50 Gray nda 14:27.

⁵² ama ka slurtiŋtá tsi ta lgutani ka hwayaghuta ka fərdi'u.

Yesu ta kəma guma

Mat 26:57-68, Luk 22:54-55,63-71, Yuh 18:13-14,19-24

⁵³ Ka klaghatá həŋ ta Yesu da mala gwal dra skwi ŋa Lazglafta. Hada, ka tskavatá inda gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu tani, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha tani, ka tskavatá həŋ.

⁵⁴ Ta klə həŋ ya, mbaɗaka Piyer ka mbaɗa ta hulani ta hulani, ha ka lamə tsi da daɓa tsa həga ga mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ya. Ka nzatá tsi hada ka slina vu kawadaga nda kwalvaha.

⁵⁵ Mbaɗa maliha ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tsa guma, ka zba skwi dza'a kəl lu ka mutsaftá rutsak nda inda tsakalawi ta ghəŋa Yesu, kabga ŋa mutsaftá dzata, trid mutsaf a həŋ wa.

⁵⁶ Nda ndəgha gwal ta vaza rutsak ta Yesu† mndani, ama la a tsa gwaɗa taŋ ya ta tva turtuk wa.

⁵⁷ Ka sli'anafatá sanlaha ta gwaɗa ta ghəŋani. Ka'a nda həŋ mantsa:

⁵⁸ Snin̄sna ŋni ta mnayni kazlay: «Dza'a tasiŋtá na həga Lazglafta baf lu nda dzvu na yu, ka vranafatá ɗa ta bafta baɗu mahkən kul ksantá mndu,‡» ka'a.

⁵⁹ Kulam nda tsaya tani, la a tsa gwaɗa taŋ ya ta tva turtuk wa.

⁶⁰ Ka sli'afatá mal ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta mataba tsa tskatá vgha mnduha ya. Ka'a

---

† 14:56 Gray nda Zabura 27:12, 35:11. ‡ 14:58 Ngha ta Yuhwana 2:19.

nda Yesu mantsa: «Nu kul zlgħə kagha ta wa na skwi ta mnə mnduha ta kagha na katək na? Ari sna a wa a kagha na?»

⁶¹ Tsəridá, ka Yesu nzata, zlgħa a ta wani wa. Ka dawuglanṭá tsa mal ta ghəṇa gwal dra skwi ya da tsi. «Kagha Kristi ta nzakway ka Zwanṇa Lazglafta nda tfawi ta ghəṇani ya ra?» ka'a nda tsi.

⁶² Ka Yesu zlgħanaftá mantsa: «Anji, i'i ya. Dza'a nda ngha kuni ta i'i Zwanṇa mndu ta nzaku nda ga zeghwa Lazglafta nda mbra. Dza'a nghay kuni ta saha dá ma kusay ta luwa§ guli,» ka'a.

⁶³ Na snaṇta tsa mal ta ghəṇa gwal ta dra skwi ṇa Lazglafta ya ta tsa gwada ya, ka kwahinṭá tsi ta lgutani. Ka'a nda həṇ mantsa: «Nu tata zbəgəḷta mu?»

⁶⁴ Nda sna kuni ta tsa ṇaslani ya ki'e, kinawu ka kaghuni ta ghəṇani?» ka'a. Prək ka dzatá na mndu* na, ka həṇ demdem.

⁶⁵ Ka gi tafə sanlaha ta sərdək tida, ka hbanamtá həṇ ta patak ma kuma, ka dəṇəzlay. Ka həṇ nda tsi mantsa: Tsatsaf tsatsa ta tsa mndu ta dzughusta ya, ka həṇ nda tsi. Ka vlanṭá həṇ ta la kwalvaha, ka dghar† tsahaya guli.

*Hkən mnay Piyer kazlay sna a yu ta Yesu wu kə'a
Mat 26:69-75, Luk 22:56-62, Yuh 18:15-18,25-27*

⁶⁶ Tata nzaku Piyer ndagahadik ma daba həga, ka sagha sana marakw ta nzakway tekw mataba kwalvaha ka mi'aha ga mal ta ghəṇa gwal ta dra skwi ṇa Lazglafta.

---

§ 14:62 Ngha ta Zabura 110:1 nda Daniyel 7:13. * 14:64 Ngha ta Zlahu 24:16. † 14:65 Gray nda Isaya 50:6.

⁶⁷ Ka nghanṭá tsi ta Piyer ta slina vu. Ka vits tsi, «Si kawadaga kagha nda tsa Yesu la Nazaret ya,» ka'a nda tsi.

⁶⁸ «Kay! Sna a yu ta na skwi ta mnə ka na wu, sna a yu ta va na mndu ta mnə ka na guli wu,» ka'a. Ka gi sli'aftá tsi ka laghwi da dzuguva watgha. [Ka wahatá vazak.]

⁶⁹ Ka nghəglanṭá va tsa marakw ya. Tekw nana mndu na mataba tsa mnduha ya, ka'a nda tsa mnduha ma tsa vli ya kay guli.

⁷⁰ «Kay! I'i a wu,» ka'a kay guli. Bats nzda, ka tsa gwal ta nzaku hada ya nda Piyer kay guli mantša: «Dər ki tsi, vara a kagha mataba tsa mnduha ya wu, kagha ná, mnda la Galili ka,» ka hən nda tsi.

⁷¹ Ka zraftá Piyer ta ksi'a ghəjani ka wađu. Ka'a mantša: «Sna a yu ta na mndu ta mnə kuni na dekdek wu,» ka'a.

⁷² Ka gi wahatá vazak ka mahis. Snaṅta Piyer ta tsa wahata vazak ka mahis ya, hizl sagha tsa gwada mnana Yesu kazlay: Ma kdaku vazak wahata ka mahis ná, dza'a mnay ka kazlay: Sna a yu ta kagha wu kə'a ya tsa da ghəjani. Ka gi sli'aftá tsi ka laghwi da hərba taw.‡

15

Kladaghata Yesu ta kəma Pilatus

Mat 27:1-2,11-14, Luk 23:1-5, Yuh 18:28-38

¹ Tsadakwa vli, ka gi tskavatá maliha ta ghəja gwal dra skwi ŋa Lazglafta ka dzrəku kawadaga nda la galata mndu, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, nda gwal tsa guma demdem. Ka habaftá

---

‡ 14:72 Ngha ta 14:30.

həŋ ta Yesu. Ka klaftá həŋ ka laghwí vlanťá Pilat ka ŋumna.

² Tahula kladaghata taŋ ta Yesu da Pilatus, ka dawañťá Pilat da tsi. Ka'a mantsa: «Kagha mghama la Yahuda ra?» ka'a nda tsi. Manda ya mna ka,* ka Yesu nda tsi.

³ Ka vazə maliha ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta rutsakha kavghakavgha ta Yesu.

⁴ Ka dawuglanťá Pilat da Yesu, «Mbəda a ka ra, ari sna a wa a ka ta na skwiha ta mnə həŋ ta kagha na na?» ka'a nda tsi.

⁵ Tsərid nzanza Yesu kul mbədanaghata dər ka turtuk. Ka vlanťá tsi ta ndanu ta Pilat.

Tsanaghatá guma mtaku ta Yesu

Mat 27:15-26, Luk 23:13-25, Yuh 18:39–19:16

⁶ Tsaw inda fitika skala Pak ya ná, ta snusna Pilat ta zlinistá mndu turtuk ma gamak ta həŋ. Mndu dawañ həŋ ta zlinista tsi ta həŋ.

⁷ Ma tsa fitik ya, mamu sana mndu ta hgu lu ka Barabas, ksaf lu ka famta ma gamak kawadaga nda sanlaha ma mnduha, kabga dzata taŋ ta mndu ma vla zlərdawi nda ŋumna.

⁸ Mbađa dəmgá ka sli'adaghata da Pilatus, «Zliŋniszla ta mndu turtuk manda ya snu ka ta magañnata,» ka həŋ.

⁹ «Ta kumay kuni ta zlighunista da ta mghama la Yahuda ra?» ka Pilat nda həŋ,

¹⁰ kabga nda sna ka mnay kazlay: Ka draku kladaghata maliha ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta Yesu kə'a.

---

* 15:2 Ngha ta Mata 27:11.

¹¹ Ama mbaďa maliha ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ka ŋavata, ka bara mnduha ŋa mnay taŋ kazlay: Zliŋnis Barabas, zliŋnis Barabas, ka'a nda Pilatus.

¹² Ka vrəgliŋtá Pilat ta ďaway da həŋ: «Ka si mantsa tsi, nu ta kumə kuni ta magay ďa nda na mndu ta hgu kuni ka mghama la Yahuda na?» ka'a nda həŋ.

¹³ Ka hləglaftá həŋ ta wi: «Zləŋafzləŋa ta udzu, ka həŋ nda tsi.»

¹⁴ Ka Pilat nda həŋ guli mantsa: «Kabgawu, nah-gani va ghwadaka skwi maga tsi? Ka hləglaftá həŋ ta wi nda mbraku, Zləŋafzləŋa ta udzu!» ka həŋ nda tsi.

¹⁵ Tsa Pilat ya, ta kumay ta zďanafta ŋuduf ta dəmgá. Mantsa, ka zlinistá tsi ta Barabas ta həŋ, ta vlaŋtá tsi ta Yesu ma dzvu ta la sludzi ŋa slvanapta. Tahula tsa, ka zlanəŋtá tsi ta həŋ ŋa zləŋafta ta udzu.

Gagay sludziha ta Yesu

Mat 27:27-31, Yuh 19:2-3

¹⁶ Ka zlgħagħutá sludziha ta Yesu ma dzva Pilatus, ka kladamtá həŋ, ta dabi ma həga ma vla nza-kwa Pilatus, ka hagadagħatá həŋ ta inda sludziha demdem, ka ts kavata hada.

¹⁷ Ka sudanavatá həŋ ta lguta ma mgham mgham ka dva. Ka ďaftá həŋ ta teki ka wanamta ma ghəŋ manda zewzewa.

¹⁸ Ka gə həŋ ta zgu ŋani: «Zgu tsa mghama la Yahuda,» ka həŋ nda tsi.

¹⁹ Mbaďaka həŋ ka dzay ta ghəŋ nda sarak guli, ka tafa sərďək tida. Ka tsəlbu həŋ ta tsəlbu ta kəmani, manda skwi ŋa vla glaku ŋani.

²⁰ Tahula hǎrfuta taŋ ta gagay, ka sudǎghutá hǎŋ ta tsa lguta dva má mgham mgham tida ya, ka sudǎglanavatá hǎŋ ta vǎrda ŋani. Ka klagapta ka klaghata ŋa zlǎŋay ta udzu.

Dalafta la sludziha ta Yesu ta udzu

Mat 27:32-44, Luk 23:26-43, Yuh 19:17-27

²¹ Ta labǎ hǎŋ ta tvi, ka guyatá hǎŋ nda sana mnda la Sireŋ ta hgu lu ka Simuŋ, dani ma i Alegzandra nda Rufus† ta vrakta ta wawakwani. Ka mblanaftá hǎŋ ta kla tsa udza zlǎŋa Yesu ya.

²² Ka klaghatá hǎŋ ta Yesu da Gwalgwata. Tsa Gwalgwata ya na, manda mnay kazlay: Vla ghudzifa ghǎŋ kǎ'a ya.

²³ Bhadaghata taŋ da hada, ka kumǎ hǎŋ ta sunustá ima inabi laǎanaf lu nda sana skwi ta hgu lu ka mur, ŋa htanaghutá kuzlakwa tsa ghuya đanwa ya, ama ka kwalaghutá Yesu ta say.

²⁴⁻²⁵ Nzemndi tǎmbay vli ta zlǎŋaftá hǎŋ ta udza zlǎŋay, ka vzǎ hǎŋ ta vindima‡ ŋa daguvustá lguthani.

²⁶ Vindafha lu nda ta ghǎŋani, ta ghǎŋa skwi kǎl lu ka tsanaghatá guma kazlay: Mghama la Yahuda kǎ'a.

²⁷ Ka zlanǎftá hǎŋ ta gǎndaha his ta sana udzuha tavatani, pal nda ga zeghwani, pal nda ga zlaǎani.

²⁸ [Mantsa ya kdavakta skwi mnǎ gwada Lazglafta kazlay: Nda mbǎda mataba mbsaka gwal ta maga ghwadaka skwi,§] kǎ'a.

²⁹ Mbada mnduha ta labǎ nda ta tsa tvi ya, ka gigǎ ghǎŋ ka rarazay, «Yawa a wa! Dza'a tasiŋtasa

† 15:21 Gray nda Ruma 16:13. ‡ 15:24-25 Ngha ta Zabura 22:19.

§ 15:28 Ngha ta Lukwa 22:37 nda Isaya 53:12.

yu ta hēga Lazglafta ka bafta dā ma fitik hkən* a ka ka kay ra.

³⁰ Mbanaf mba ta ghəŋa gha kagha ka ghəŋa gha, ka saha ka ta na udza zləŋay na!» ka həŋ nda tsi.

³¹ Mbađa maliha ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ka manay guli: «Mbanafha ta sanlaha ná, ama trid laviŋ a ta mbanafá ghəŋani wu,» ka həŋ mataba taŋ.

³² «Ka sasa Kristi Mghama la Isra'ila ta na udza zləŋay na ndana tama, ka nŋa ŋni, kada zlghafta ŋni nda ŋudufa ŋni!» ka həŋ. Mbađa tsa gwal zləŋaf lu kawadaga nda tsi ya guli ka razay.

Mtakwa Yesu

Mat 27:45-56, Luk 23:44-49, Yuh 19:28-30

³³ Lafa fitik dək da ghəŋ, ka nutá vli tđik ka grusl ta hađik demdem, ha ka laha ta nzemndi hkən ta fitik hawa.

³⁴ Manda magatá nzemndi hkən, ka hŋatá Yesu nda mbraku, ka'a mantsa: «Eluhi, Eluhi, lama sabaktani?» ka'a. Manda mnay kazlay: Lazglafta dā, Lazglafta dā, kabgawu zlidivata† ka na? kə'a ya.

³⁵ Snəŋta sanlaha mataba tsa gwal hada ya ta tsa skwi mna tsi ya ná, ka həŋ mantsa: «Wya ta hga Iliya mnda Lazglafta ghalya,» ka həŋ.

³⁶ Ka gi sli'afá sani mataba taŋ ka hwayadapta klaftá susu, ka hbunəta ta wa sarak. Ka tsughu-mamtá tsi ma ima inabi mastalaŋ, ka tsghədanaftá tsi ta Yesu ŋa sayni.‡ Ta tsghə tsi ya, «Swidwal

* **15:29** Nŋa ta 14:58 nda Zabura 22:8 nda Yuhwana 2:19.

† **15:34** Nŋa ta Zabura 22:2. ‡ **15:36** Gray nda Zabura 69:22.

Nghama ngha ka dza'a sasa Iliya da klagata ta na udza zlejaj na tsi, kaki tsi,» ka həŋ.

³⁷ Ama ka wahatá Yesu nda mbraku, ka sabə hafu mida.

³⁸ Ma va tsa fitik ya, ka tavaptá zlala ta watgha lamə da vli nda ghuḅa ma həga§ Lazglafta kuyar daga ta luwa dikw ta hadik.

³⁹ Ma tsa vli zlejaf lu ta Yesu ya, mamu sana mghama sludza la Ruma ta sladakta mbəŋ nda tsi. Manda nghanjani ta mndərga tsa klay Yesu ta hafu ya, ka'a mantša: «Kahwathwata, na mndu na ná, Zwanja Lazglafta ya,» ka'a.

⁴⁰ Mamu sana mi'aha ta sladakta di'inj ka ngha tsa skwiha ta magaku ya guli. Mataba tsa mi'aha ya, mamu i Mari makwa ta Magdala, nda Salume, nda Mari mani ma i Yuses nda Yakubu ta tsne'uwa ya.

⁴¹ Ma fitika si nzakwa Yesu ta ma luwa Galili karaku ná, si ta dza'a mistani tsa mi'aha ya ŋa maganatá slna. Si nda ndəgha sanlaha ma mi'aha ta sli'adafta mistani da luwa Ursalima guli.

Padamta Yusufu ta Yesu

Mat 27:57-61, Luk 23:50-56, Yuh 19:38-42

⁴² Baḁu luma Madagala tsa fitik ya, ta kəl lu ka papaya skwiha, kabga dza'a lamla lu da sabat, ka nda dəḁa fitik.

⁴³ Ka lagha Yusufu mnda luwa Arimate*. Tsa mndu ya ná, ta mnay ta tughwa gwadaha. Tsatsi guli ná, ta kzla ga mghama Lazglafta. Ka draftá tsi ta ŋuḁuf, ka lagha slanaghatá Pilat ŋa ḁawaftá tvi ŋa dza'a kla mbla Yesu.

---

§ 15:38 Ngha ta Sabi 26:31-33. * 15:43 Ngha ta Mata 27:57.

⁴⁴ Ka ndərmim Pilat ta tsa gi saba hafu ma Yesu misimmisim ya. Ka hganťá tsi ta tsa mghama sludziha ya, ka dawanjta da tsi kazlay: Nda kďa fitika saba hafu mida ra? kə'a.

⁴⁵ Manda snanamta tsa mghama sludzi ya, ka zlananjťá tsi ta tvi ta Yusufu ŋa dza'a kla mbla Yesu.

⁴⁶ Ka skwatá Yusufu ta lguta wupay, ka klagata mbla Yesu ta udza zlanj, ka mbsamta mida. Ka klaftá tsi ka laghwi famta ma kulu huhrap lu ma kluluh. Ka tanjwalaktá mghama klam, ka hunťa ta wa tsa kulu ya.

⁴⁷ Ta nzaktá i Mari makwa ta Magdala nda Mari mani ma Yuses, ka ngha vli dza'a kəl lu ka famta.

16

Sli'agabta Yesu nda hafu ma mtaku

Mat 28:1-8, Luk 24:1-12, Yuh 20:1-10

¹ Manda luta sabat, ka sli'aftá i Mari makwa ta Magdala nda Salume nda Mari mani ma Yakubu dzawatá rďa urdi ŋa dza'a masay ta mbla Yesu.

² Ka sli'afta hən, ka ǧhadaghatá hən mbessa vzlazlanj ta kulu gasərdək bađu dəmas.

³ Ta labə hən ta tvi, ka hən mantša: Wa dza'a tanjwalaghutá tsa klam ta wa tsa kulu ya tama? ka hən.

⁴ Ndusadaghata tanj, kə'a ka hən ná, tanjwalaghutanjwala lu ta tsa mghama klam ya di'inj nda wa tsa kulu ya.

⁵ Ka gi lamə hən da tsa kulu ya. Ka slanaghatá hən ta sana duhwal ta nzaku hada nda ga zeghwi, nda sudatá ta lguta ŋuslinj zutut ta vghani. Nghanťa tanj, mbaďaka hən ka ghudzafta da zlanj.

⁶ «Ma zləŋ kuni ta zləŋ, nda sna yu kazlay: Yesu mnda la Nazaret si zləŋaf lu ya ta psə kuni» kə'a. Ta had hadna wa. Sli'afslī'a nda hafu ka laghwi. Wana tsa vli si kəl lu ka fatá mblani ya.

⁷ Lawala da mnanatá i Piyer nda sanlaha ma duhwalhani kazlay: Tiŋəl tsatsi dza'a ǵhata ma Galili. Hada dza'a nghan̄ta kuni manda ya si mnaghuna tsi,* ka tsa duhwal ya nda həŋ.

⁸ Ka ndagaptá tsa mi'aha ya ma kulu, ka hwaya. Ta ghudzaku həŋ da zləŋ. Ka kwalaghutá həŋ ta mna tsa gwada ya ŋa mndu, kabga nda ksa həŋ da zləŋ.

*Maran̄ta Yesu ta vghani da Mari Magdala
Mat 28:9-10, Yuh 20:11-18*

⁹ [Manda sli'agabta Yesu gasərdək badu dəmas, tiŋəl Mari makwa ta Magdala, ya ghzligiŋ tsi ta duhwalha halaway ndəfáŋ mida ya, marava tsi da tsi.

¹⁰ Ka sli'aftá tsa marakw ya ka laghwi da mnay ŋa gwal si kawadaga nda Yesu, ta nzaku həŋ sas-gama ka taw.

¹¹ Wa a Yesu nda hafu, nda n̄gha i'i nda ira ǵa, ka'a nda həŋ. Ka kwalaghutá həŋ ta zlgħaftá tsa gwada ya.

*Maravata Yesu da sana duhwalhani his
Luk 24:13-35*

¹² Tahula tsa, ka maravatá Yesu ka sani ma mndu tskəm da duhwalhani his ta mbaǵa ta tvi ta dza'a tahula luwa.

---

* **16:7** N̄gha ta 14:28.

¹³ Ka vraktá hən̄ da Ursalima, ka rusu hən̄ ɲa sanlaha. Ama ka kwalaghutá tsahaya ta zlgħaftá tsa gwada ya guli.

Maravata Yesu da duhwalhani ghwanɲɔda nderɲ
Mat 28:16-20, Luk 24:36-49, Yuh 20:19-23, Slg
1:6-8

¹⁴ Tahula tsa guli, ka maravatá tsi ta kəma duhwalhani ghwanɲɔda nderɲ ta zə hən̄ ta skwa zay. Ka davanaghatá tsi ta hən̄: Nu kul zlgħaftá kuni ta gwada tsa gwal ta nghan̄tá i'i ta sli'agapta ya, tən̄təɲa ghəɲa ghuni, ka'a nda hən̄.

¹⁵ Ka'a nda hən̄ tama mantsa: Lawala ta ghəɲa hadik tender, ka mna kuni ta Lfida Gwada Lazglafta ɲa inda mnduha.†

¹⁶ Inda mndu dza'a zlgħafta nda ɲuduf, ka maganaftá lu ta batem, dza'a mbaku. Ama mndu dza'a kwal kul zlgħafta, dza'a tsanaghat̄sa Lazglafta ta guma.

¹⁷ Wya ɲizla dza'a maran̄tá gwal ta zlgħaftá i'i: Nda hga da, dza'a ghazlay hən̄ ta duhwalha halaway ma mnduha, dza'a gwadaɲ hən̄ ta sana Lfida Gwada.

¹⁸ Dər ksafha hən̄ ta nahadik nda dzvu, dər suha hən̄ ta gruma, had̄ sana skwi dza'a maganata tsi ta hən̄ wa. Dza'a fafanaghafafa hən̄ ta dzvu ta gwal kul dughwanaku, ɲa mbambafta tan̄, ka Yesu nda hən̄.

Vraghuta Yesu ta luwa
Luk 24:50-53, Slg 1:9-11

---

† 16:15 Slna gwal ghunay 1:8.

¹⁹ Tahula mnanata Mgham Yesu ta tsa gwada ya ta hən, ka klaghatá Lazglafta ta luwa, ka nzanatá tsi nda ga zeghwani.‡

²⁰ Hahən guli, ka sli'aftá hən ka laghwi da mna tsa Lfida Gwada Lazglafta ya ma inda vli. Ka katu Mgham Yesu ta hən ma mna tsa gwada ya, nlanaghaha ta tsa gwada ya ta hən nda ma magay taŋ ta mazəmzəm.]

---

‡ **16:19** Gray nda Slna gwal ghunay 1:9-11.

Deftera Lfiḍa Dzratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

f257b780-c0dd-5cce-9b20-430484439898